

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та контролю основних засобів в умовах цифрової економіки (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»)»

ШИФР КРМ.ЦТФО.1.508А-03.2.12

Здобувачка: _____ Гондзя О.М.

Керівник: _____ к.е.н., доц. Маркова Т.Д.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ”12“ грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – *Економіки бізнесу і контролю*
Кафедра – *Цифрових технологій фінансових операцій*
Ступінь вищої освіти – *другий (магістр)*
Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*
Освітня програма – *«Діджитал-облік і контроль»*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри
цифрових технологій фінансових операцій

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Гондзі Олени Максимівни

-
1. Тема роботи: *«Організація і методика обліку та контролю основних засобів в умовах цифрової економіки (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»)»*

Затверджена наказом *від 11 вересня 2023 р. наказ № 508А-03*

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *8 грудня 2023 р.*
3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022р.р.*

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: *Теоретичні основи обліку основних засобів та їх зносу в умовах цифровізації економіки. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки. Організація бухгалтерського обліку основних засобів та їх зносу на підприємстві та методика аудиту достовірності відображення в обліку основних засобів. Висновки та пропозиції.*

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 14 серпня 2023 р.

Керівник _____ Маркова Т. Д.

Завдання прийняв до виконання _____ Гондзя О. М.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	14.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві</i>	22.10.23 - 12.11.23	
4. <i>Практичні аспекти організації й методики аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	13.11.23 - 28.11.23	
5. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Гондзя О. М.

Керівник роботи _____ Маркова Т. Д.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Гондзя О. М.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи магістра на тему: **«Організація і методика обліку та контролю основних засобів в умовах цифрової економіки (на прикладі ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»)»**

У *першому розділі* кваліфікаційної роботи на основі вивчення законів та національних стандартів бухгалтерського обліку розкривається економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки обліку основних засобів та їх зносу, контроль облікової інформації щодо основних засобів та їх зносу, а також особливості організації бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки.

Другий розділ дає повну інформацію про фінансово-економічний стан даного підприємства та фактори які впливають на нього, а також аналіз показників звітного періоду порівняно з попереднім, зокрема аналіз основних засобів та їх зносу.

Організація бухгалтерського обліку основних засобів та їх зносу на підприємстві відображено у *третьому розділі*. Саме в ньому характеризуються конкретні положення облікової політики, організація бухгалтерського обліку, кореспондуючі рахунки обліку надходження, вибуття, ремонту на зносу основних засобів. Також розкривається інформація про автоматизацію обліку і контролю основних засобів на підприємстві.

Четвертий розділ розкриває інформацію про задачі та джерела аудиту основних засобів. Аудит основних засобів є невід’ємною частиною загального аудиту суб’єкт господарювання, а також є його важливою частиною, так як може значно впливати на його кінцеві результати. Також відображається інформація про методику та етапи проведення аудиту основних засобів.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини – 96

таблиць – 35

рисунків – 11

додатки – 2

ЗМІСТ	С.
ВСТУП.....	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ЗНОСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	9
1.1. Економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки основних засобів.....	9
1.2. Економічна сутність зносу основних засобів.....	15
1.3. Методологія бухгалтерського фінансового обліку основних засобів та їх зносу за національними стандартами	18
1.3.1. Облік надходження основних засобів.....	18
1.3.2. Облік зносу (амортизації) основних засобів.....	20
1.3.3. Облік вибуття основних засобів.....	22
1.3.4. Переоцінка основних засобів і відображення її наслідків в обліку.....	23
1.3.5. Інвентаризація основних засобів.....	24
1.3.6. Облік ремонту основних засобів.....	26
1.3.7. Методи нарахування амортизації.....	27
1.4. Контроль достовірності облікової інформації щодо основних засобів підприємства та їх зносу.....	29
1.5. Особливості організації бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки.....	33
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	39
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ».....	39
2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства.....	41
3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ЗНОСУ У ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ».....	62
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	62

3.2. Організація на підприємстві обліку операцій з основними засобами та їх зносу.....	65
3.2.1. Організація обліку надходження основних засобів.....	65
3.2.2. Організація обліку вибуття основних засобів.....	68
3.2.3. Синтетичний та аналітичний облік основних засобів та їх зносу.....	69
3.2.4. Організація обліку ремонтів та модернізації основних засобів.....	70
3.2.5. Організація обліку інших необоротних активів.....	71
3.2.6. Організація обліку зносу (амортизації) основних засобів.....	73
3.3. Автоматизація обліку і контролю основних засобів на підприємстві..	77
4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	83
4.1. Задачі та джерела аудиту основних засобів.....	83
4.2. Методика проведення аудиту основних засобів	84
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Облік займає одне з головних місць у системі управління. Він відображає процеси виробництва, розподілу і споживання, характеризує фінансовий стан підприємства, є основою для планування діяльності. Облік є найважливішим засобом систематичного контролю за збереженістю всіх засобів господарства, за правильним використанням і виявленням додаткових резервів зниження собівартості продукції. Відновлення темпів економічного зростання національного господарства Україні неможливо без підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази підприємств, в якій головним елементом виступають основні засоби. Від стану основних засобів залежить техніко-технологічний рівень виробництва, продуктивність праці, якість товарів та послуг, прибутковість підприємства, у зв'язку з чим зростають роль і значення обліку, аналізу та аудиту наявності, руху та використання основних засобів підприємства.

Великий внесок у розроблення теоретичних основ і методологічних підходів до розв'язання проблеми обліку основних засобів та їх використання внесли Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, А. Г. Загородній, З. В. Задорожний, Я.Д. Крупка, М.Ф. Огійчук, Г.М., В.С. Рудницький, В.В. Сопко Л.К. Сук, Н. О. Ткач, Б.Ф. Усач та інші вітчизняні і зарубіжні провідні вчені й економісти.

Однак, дослідження щодо пристосування наявних принципів та завдань бухгалтерського обліку до потреб ефективного та раціонального використання основних засобів потребують поглиблення в напрямі їх адаптації до міжнародних принципів та вимог.

Мета дослідження в кваліфікаційній роботі полягає в аналізі та систематизації економічно-наукової та навчальної літератури стосовно питань бухгалтерського та фінансового обліку основних засобів на ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ».

Досягнення поставленої мети обумовлене вирішенням таких *завдань*:

- розкрити суть економічного змісту категорій «основні засоби», «вартість», «знос», як об'єкти бухгалтерського обліку;

- вивчення методологічних аспектів обліку основних засобів та їх зносу на національними стандартами;
- формування достовірної інформації через контроль щодо основних засобів та їх зносу на підприємстві;
- проведення економічного аналізу діяльності ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» з поглибленим аналізом основних засобів;
- вивчення особливостей організації обліку на підприємстві;
- формування рекомендацій щодо покращення організації обліку основних засобів та їх зносу на підприємстві ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є облік, знос та економічний аналіз основних засобів у ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Предметом дослідження є методика та організація бухгалтерського та фінансового обліку основних засобів та їх зносу на підприємстві.

Методологічною основою є наукові методи, що спираються на вимоги об'єктивного і всебічного аналізу обліку основних засобів та їх зносу.

Інформаційною базою дослідження під час написання кваліфікаційної роботи було використані наукові праці фахівців із питань обліку, зносу та економічного аналізу основних засобів, основні нормативно-правові акти та інформація практичного характеру.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення проведених досліджень полягає в розробці пропозиції щодо удосконалення облікового забезпечення формування основних засобів та їх зносу на ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

Апробація результатів роботи. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на науковій конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ (секція цифрові технології фінансових операцій) 28-30 березня 2023 року, на V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30-31 травня 2023 року, на Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти та суспільства» 10 серпня 2023 року в м. Орхус, Данія.

Публікації. Результати дослідження опубліковано у Збірнику матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 30-31 травня 2023 року та Збірнику тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти та суспільства» 10 серпня 2023 року.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 116 сторінок, у тому числі 96 сторінок основного тексту, список використаних джерел зі 43 найменувань на 5 сторінок, 2 додатку обсягом 15 сторінок. Робота містить 11 рисунків і 35 таблиць, загальний обсяг яких складає 23 сторінок.

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ЗНОСУ

1.1. Економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки основних засобів

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності підприємства визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [3].

Згідно з П(С)БО 7 **основні засоби** – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [41].

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених існує багато точок зору до трактування поняття «основні засоби», найтипівіші з яких наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Тлумачення поняття «основні засоби» в економічній літературі*

Автор	Визначення
Ю.А. Бабасв	Основні засоби – це частина майна, використовувана як засоби праці під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців
Н.Д. Бабяк	Основні засоби – засоби праці, що є матеріально-речовими елементами, грошовим вираженням яких є основні виробничі і невиробничі фонди
Ф.Ф. Бутинець	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року
М.І. Бондар	Сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами

Автор	Визначення
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство формує для використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік
В. Кузнєцов, О. Михайленко	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (чи операційного циклу, якщо він перевищує рік)
О.О. Баранік	Засоби праці виробничого та невиробничого призначення
Н.В. Довгалюк	Основні засоби – матеріальні активи підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово здійснюються у виробництві для впливу на предмети праці і їх перетворення в придатні до споживання продукти
В.М. Бойко, П.Г. Вашків	Основні засоби – сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення
А.Б. Борисов	Основні засоби – засоби праці виробничого та невиробничого призначення. Характерною особливістю ОЗ, є участь в процесі виробництва тривалий час, у перебігу багатьох циклів, при збереженні основних властивостей і первинної форми, при цьому поступове зношування і їх вартість переносяться на продукцію, що виготовляється
И.А. Бланк	Основні засоби – сукупність матеріальних активів в формі засобів праці, які багаторазово приймають участь в процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами
Ю.В. Неміш	Основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання

*систематизовано автором на підставі джерел [15, 27, 43]

Об'єкт ОЗ визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена.

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт, під яким розуміють:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями та приладдям до нього;
- конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій;
- відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування,

приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно;

– інший актив, що відповідає визначенню основного засобу, або частина такого активу, що контролюється підприємством [32].

Для правильної організації обліку основних засобів важливе значення має їх класифікація. У бухгалтерському обліку основні засоби за П(С)БО 7 і Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів поділяються за такими групами (рис. 1.1):

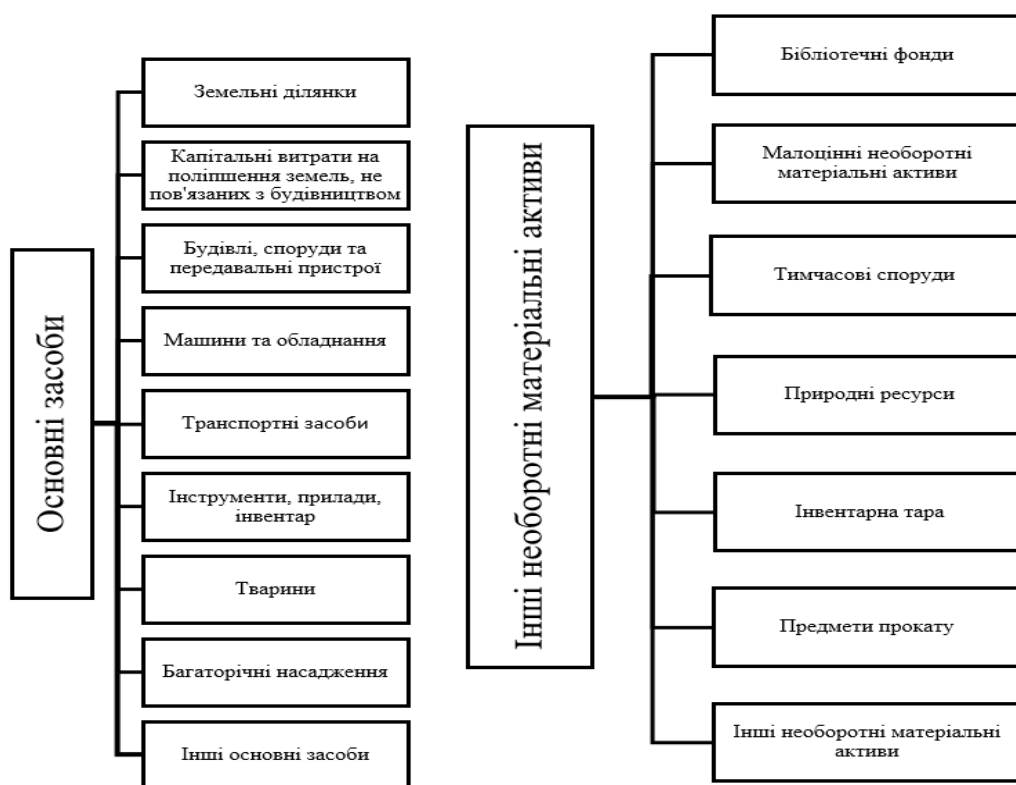

Рис. 1.1 – Поділ основних засобів по групах [3]

Поділ основних засобів на дві групи зумовлений особливостями нарахування амортизації та застосування при цьому різних методів розрахунку суми амортизаційних відрахувань.

Для обліку основних засобів, відповідно до передбачених груп, використовують рахунки: 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» [3].

Основні засоби групуються за класифікаційними ознаками (рис. 1.2).

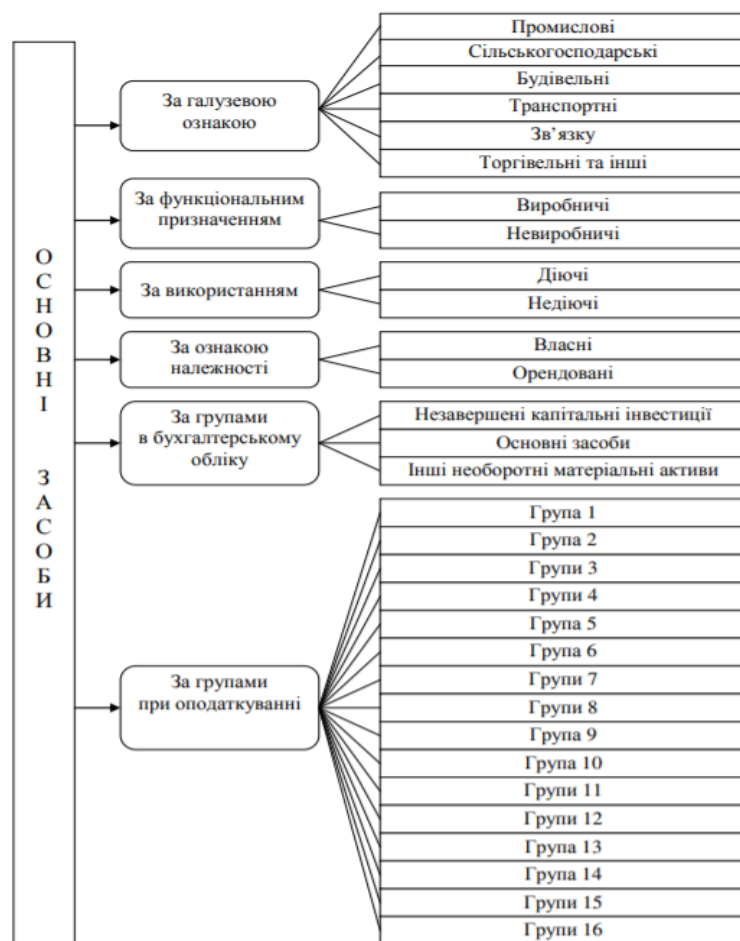

Рис. 1.2 - Групування основних засобів за іншими класифікаційними ознаками [16]

Для обліку основних засобів і інших необоротних матеріальних активів використовують такі види їх оцінки: первісна; переоцінена; справедлива; залишкова; ліквідаційна; вартість, що амортизується, балансова [3].

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства **за первісною вартістю**, яка складається з таких витрат:

- суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;

- витрати на транспортування, встановлення, монтаж, налагодження;
- інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою [32].

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів [41].

Первісна вартість безоплатно отриманих основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання.

Первісною вартістю основних засобів, які внесені до статутного капіталу підприємства, визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість.

Первісна вартість об'єктів, переведених до основних засобів зі складу оборотних активів, товарів, готової продукції дорівнює її собівартості, яка визначається згідно з П(С)БО 9 «Запаси».

Первісна вартість об'єкта основного засобу, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основного засобу. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість, то первісною вартістю об'єкта основного засобу, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є справедлива вартість переданого об'єкта з включенням різниці до витрат звітного періоду.

Подібні (однорідні) об'єкти – об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливу вартість.

Первісна вартість об'єкта основного засобу, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний актив, дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.

Під час використання основні засоби підлягають ремонту. Залежно від виду та мети ремонту відповідні витрати по-різному відображаються в обліку. Первісна (переоцінена) вартість основних засобів може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з *поліпшенням та ремонтом об'єкта* (модернізація, модифікація,

добудова, дообладнання, реконструкції), визначену у порядку, встановленому податковим законодавством.

Відповідно до Податкового кодексу України, суми витрат на ремонт і поліпшення основних засобів відносяться на конкретний об'єкт основного засобу, щодо якого такий ремонт чи поліпшення здійснюється.

Первісна вартість об'єкта основного засобу збільшується на суму витрат, що зумовлюють зростання майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання об'єктів, у сумі, яка перевищує 10% сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року. Сума витрат, пов'язана з ремонтом і поліпшенням об'єктів основних засобів (у т. ч. орендованих), у розмірі, що не перевищує 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься до витрат звітного податкового періоду, в якому такий ремонт і поліпшення було здійснено.

У податковому обліку до поліпшення основних засобів відноситься як поточний, так і капітальний ремонт, витрати на проведення якого в межах ремонтного ліміту можна включати до податкових витрат. Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта у робочому стані (проведення технічного огляду, нагляду, обслуговування, ремонту) та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання, в бухгалтерському обліку включаються до складу поточних витрат [32].

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Залишкова вартість – різниця між первісною (переоціненою) вартістю та сумою зносу основних засобів.

Справедлива вартість – ринкова вартість, визначена шляхом експертної оцінки, яку, як правило, визначають професійні оцінювачі.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після

закінчення строку їх використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Балансова вартість (відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби») – це сума, за якою актив включається до Балансу після вирахування будь-якої суми нарахованого зносу (амортизації) [41].

1.2. Економічна сутність зносу основних засобів

Основні засоби підприємства здійснюють господарський кругообіг, що складається з наступних стадій: знос, амортизація, нагромадження коштів для повного відновлення основних засобів, їхня заміна шляхом капітальних вкладень.

Всі об'єкти основних засобів піддаються фізичному і моральному зносу, тобто під впливом різних факторів втрачають свої властивості, є непридатним і не можуть далі виконувати свої функції. Відомо, що в процесі виробництва основні засоби зношуються фізично і старіють морально. Рівень фізичного зносу основних засобів визначається в процесі нарахування амортизації. Цей процес можна розглядати в кількох аспектах: по-перше, як метод визначення поточної оцінки не зношеної частини основних засобів; по-друге, як спосіб віднесення на готову продукцію одноразових витрат на основні засоби; по-третє, як спосіб нагромадження фінансових ресурсів для заміщення виведених із виробничого процесу основних засобів або для вкладання коштів у нові виробництва.

Існує загальноприйняте визначення, що знос об'єкта основних засобів - це сума амортизації з початку його корисного використання. Знос і амортизація основних засобів заключається в тому, що будь-які об'єкти, які входять до складу основних засобів, можуть підпадати під вплив фізичного та морального зносу.

Фізичний знос може бути частково відшкодований за рахунок ремонту, реконструкції та модернізації. Моральний знос виявляється в тому, що основні засоби по всіх своїх характеристиках поступаються новітнім зразкам. Тому періодично виникає необхідність заміни основних засобів, особливо їх активної частини. При цьому в сучасній економіці головним фактором, що визначає необхідність заміни є

моральний знос. В міру використання основних засобів фізично зношуються елементи засобів праці, погіршуються їхні технічні властивості (зменшується його споживча вартість).

Основні засоби піддаються фізичному зносу не тільки внаслідок їх продуктивного використання, але й під впливом сил природи. Як у процесі функціонування, так і у разі бездіяльності під впливом атмосферних умов, поступових, руйнівних дій природного обміну речовин відбуваються корозія металу, гниття дерева, тобто деформуються і руйнуються окремі частини основних засобів. Засоби праці можуть вийти з ладу і в результаті таких надзвичайних обставин, як пожежі, повені, землетруси та інші стихійні лиха.

Величина фізичного зносу основних засобів залежить від якості їх виготовлення, технічних параметрів, закладених в процесі створення і визначають довговічність.

Крім того, рівень фізичного зносу основних засобів залежить від ступеня їх завантаження в процесі продуктивного використання. Поряд з цим знос залежить від рівня кваліфікації робітників, дотримання відповідних умов експлуатації, захищеності від несприятливих умов навколишнього середовища, якості догляду та своєчасності проведення ремонту.

Поряд з фізичним зносом засоби праці схильні до морального зносу, при якому ще цілком придатні за матеріальним станом машини й устаткування стають не вигідними в експлуатації в порівнянні з новими, більш ефективними зразками техніки.

Фізичний знос - це поступова втрата основними засобами споживної вартості в процесі експлуатації, тобто суто матеріальний знос їхніх окремих елементів. Фізичний знос залежить від багатьох факторів, зокрема: особливостей технологічного процесу; якості обслуговування основних засобів; кваліфікації працівників та їхнього бережливого ставлення до основних засобів; інтенсивності та умов використання основних засобів. Розрізняють повний і частковий знос основних засобів.

Повний знос передбачає повну заміну зношених основних засобів через нове капітальне будівництво або придбання нових основних засобів. **Частковий знос** компенсується здійсненням капітального ремонту основних засобів.

Моральний знос - це знос основних засобів внаслідок створення нових, більш прогресивних і економічно ефективних машин та устаткування. Поява досконаліших видів устаткування з підвищеною продуктивністю робить економічно доцільною заміну діючих основних засобів ще до їх фізичного зносу.

Несвоєчасна заміна морально застарілих основних засобів призводить до того, що собівартість зростає, а якість знижується як порівняти з продукцією, виготовленою на досконаліших машинах та устаткуванні.

Моральний знос зменшує вартість основних засобів через скорочення суспільно необхідних витрат на їх відтворення. Сума нарахованого зносу характеризує стан основних засобів. Вирахуванням з первісної (відновлюваної) вартості основних засобів суми зносу визначають залишкову вартість основних засобів.

$$\text{Залишкова вартість} = \text{Первісна вартість} - \text{Накопичений знос} \quad (1.1)$$

Таким чином, сума нарахованої амортизації береться за вартість фізичного зносу.

Грошові кошти, необхідні для відтворення основних засобів, можуть бути одержані з виручки за реалізовані товари та послуги. У вартість продукції, що потрапляє в обіг, включається і часткове погашення вартості діючих основних засобів.

Економічний механізм поступового перенесення вартості основних засобів на готовий продукт і нагромадження грошового фонду для заміни зношених фондів називаються амортизацією.

Податковим кодексом України встановлено, що під терміном "амортизація" основних засобів і нематеріальних активів слід розуміти поступове віднесення витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення, на зменшення скоригованого прибутку платника податку у межах норм амортизаційних відрахувань [24].

1.3. Методологія бухгалтерського фінансового обліку основних засобів та їх зносу за національними стандартами

1.3.1. Облік надходження основних засобів

Для правильної організації обліку основних засобів важливе значення має своєчасне і якісне документальне оформлення їх руху. Бухгалтерський облік інвентарних об'єктів основних засобів здійснюється із застосуванням типових форм первинного обліку, затверджених наказом Міністерства статистики України від 29.12.95 р. № 352. Облік надходження основних засобів оформляється такими первинними документами:

- ф. № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»;
- ф. № ОЗ-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів»;

Основні засоби надходять від постачальників за оплату, підрядників після закінчення будівництва об'єктів, як внески до статутного капіталу, при оприбуткуванні лишків, виявлених при проведенні інвентаризації тощо. У всіх випадках надходження основних засобів оформляється первинним документом за формою № ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів». Форма № ОЗ-1 застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів; обліку введення їх в експлуатацію; оформлення внутрішнього переміщення основних засобів, а також виключення їх зі складу основних засобів при передачі іншим організаціям (підприємствам).

При отриманні (купівлі) основних засобів акт складає комісія, яка призначається за розпорядженням (наказом) керівника. Акт форми № ОЗ-1 складається в одному примірнику на кожний окремий об'єкт. Складання загального акту, яким оформляється приймання декількох об'єктів основних засобів, дозволяється лише при обліку господарського інвентаря, інструментів, обладнання тощо, якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та прийняті в одному

календарному місяці. Правильно оформлений і підписаний керівником акт передають у бухгалтерію. На кожний об'єкт разом з актом надходить і технічна документація, яку використовують при проведенні інженерних та організаційно-технічних заходів з метою ефективної експлуатації основних засобів.

Аналітичний облік основних засобів здійснюється в інвентарних картках за формою № ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів». На кожен об'єкт основних засобів відкривається картка, в якій записуються всі дані, що характеризують об'єкт: інвентарний номер, первісна вартість, норми амортизаційних відрахувань, дата виготовлення чи введення, технічна характеристика та ін. Основою для заповнення інвентарних карток є дані акту за формою № ОЗ-1.

Для загального контролю за наявністю і рухом основних засобів вказані картки реєструються в описах інвентарних карток з обліку основних засобів форми № ОЗ-7, які ведуться за видами (класифікаційними групами) основних засобів і містять номер картки, яка реєструється, інвентарний номер і найменування об'єкта.

Для обліку наявності основних засобів (за матеріально-відповідальними особами), застосовують інвентарні списки основних засобів (форма № ОЗ-9). Інвентарні списки ведуться як доповнення до інвентарних карток. Списки заповнюються в двох примірниках, на основі актів приймання-передачі, внутрішнього переміщення основних засобів форми № ОЗ-1, якими оформляються надходження та внутрішнє переміщення основних засобів. Загальна кількість і вартість основних засобів, які враховуються у списках, мають бути тотожними даним інвентарних карток.

Для ведення синтетичного обліку власних основних засобів у Плані рахунків передбачений рахунок 10 «Основні засоби». Це активний рахунок, за дебетом якого відображається надходження основних засобів, їх дооцінка, за кредитом – вибуття та уцінка.

Для синтетичного обліку використовується Журнал-ордер № 13 при журнально-ордерній формі обліку, Журнал № 4 – при журнальній формі, або відповідні електронні реєстри – при автоматизованій [19].

1.3.2. Облік зносу (амортизації) основних засобів

Основні засоби підприємства в процесі виробництва поступово зношуються і в міру зношування передають свою вартість на готову продукцію, обсяг виконаних робіт, наданих послуг [1].

Амортизація є систематичним розподілом первинної чи переоціненої вартості необоротних активів за мінусом їх ліквідаційної вартості протягом строку корисного їх використання (амортизації).

Знос є сумою, що нагромаджується з початку корисного використання необоротних активів.

Знос і амортизація – взаємообумовлені категорії обліку. Якщо знос показує, наскільки змінилась вартість основних засобів у результаті їх участі у виробничому процесі, то амортизація, – яка вартість включена у витрати за певний звітний період.

Сума зносу завжди визначається в сумі амортизаційних відрахувань. Для визначення останньої використовуються різні методи розрахунків.

Розмір амортизаційних відрахувань визначається в процентах до інвентарної (балансової) вартості окремих видів основних засобів і називається нормою амортизаційних відрахувань.

Амортизаційні відрахування – це вартісне вираження зносу основних засобів, яке включається в собівартість продукції, виконаних робіт і послуг [41].

Нарахування амортизації здійснюється протягом **строку корисного використання** (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) враховуються ряд факторів (рис.1.3).

Рис. 1.3 – Фактори визначення строку корисного використання [14]

Нарахування амортизації проводиться щомісячно. Місячна сума амортизації визначається:

- при застосуванні прямолінійного методу – діленням річної суми амортизації на 12;
- при застосуванні методів зменшення ЗВ, прискореного зменшення ЗВ та кумулятивного – діленням суми амортизації за повний рік корисного використання на 12.

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт ОЗ став придатним для корисного використання, а припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта ОЗ, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Суму нарахованої амортизації всі підприємства відображають збільшенням суми витрат підприємства та зносу ОЗ. Для накопичення інформації про амортизовану вартість необоротних матеріальних та нематеріальних активів, що підлягають амортизації, Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів». За кредитом рахунку 13 відображається нарахування амортизації та індексації зносу (накопиченої

амортизації) необоротних активів, за дебетом – зменшення суми зносу (накопиченої амортизації) [32].

1.3.3. Облік вибуття основних засобів

Об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом.

Визначенням непридатності основних засобів, неможливості або неефективності проведення їх відновлювального ремонту повинна займатися компетентна, постійно діюча комісія, її склад затверджується наказом по підприємству. До компетенції належать безпосередній огляд технічного стану об'єкта, що підлягає списанню, з'ясування конкретних причин списання об'єкта, визначення можливості використання окремих вузлів, деталей, матеріалів, що будуть отримані після ліквідації об'єкта.

Ліквідація об'єктів основних засобів оформляється «Актом на списання основних засобів» або «Актом на списання автотранспортних засобів». Акти на списання основних засобів вміщують в собі дані про первісну вартість об'єкта, суму накопиченого зносу за час експлуатації, вартості одержаних матеріальних цінностей в результаті ліквідації об'єкта, тобто в них є всі необхідні дані для складання бухгалтерських проводок.

При безоплатній передачі об'єктів варто оформити форму №03-1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів та накладну. При вибутті об'єкта основних засобів відповідна інвентарна картка обліку основних засобів закривається. На підставі відповідних документів (наряди, акти тощо) реєструють витрати на ліквідацію об'єкта та виручку у вигляді вартості одержаних при цьому матеріалів, які, згідно з накладними мають бути передані на склад на відповідальне зберігання.

При необхідності реалізації об'єктів основних засобів, такі об'єкти переводять до складу оборотних активів у групу «Необоротні активи, утримувані для продажу»

(відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»). Чинним Планом рахунків для обліку цих об'єктів призначено субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» до рахунку 28 «Товари» [37].

1.3.4. Переоцінка основних засобів і відображення її наслідків в обліку

Переоцінка основних засобів включає операції зі збільшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – *дооцінку*, і операції зі зменшення первісної вартості об'єкта основних засобів та їх зносу – *уцінку* [39].

Підприємство має право переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість значно (більш ніж на 10 %) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів до якої належить цей об'єкт [4].

Переоцінці підлягають як первісна вартість, так і сума зносу. Переоцінена первісна вартість та знос об'єкта основних засобів визначаються як добуток відповідно до первісної вартості або зносу та індексу переоцінці:

$$\text{Переоцінена вартість} = \text{Первісна вартість} \times \text{Індекс переоцінки} \quad (1.2)$$

Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, що переоцінюється, на його залишкову вартість [39]:

$$\text{Індекс переоцінки} = \text{Справедлива вартість} / \text{Залишкова вартість} \quad (1.3)$$

Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю, то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта. При цьому для об'єктів, що продовжують використовуватися, обов'язково визначається ліквідаційна вартість.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів включається до складу капіталу в дооцінках, а сума уцінки – до складу інших витрат. Однак у разі:

– якщо основний засіб раніше уцінювався, а тепер дооцінюється, то сума такої дооцінки в межах попередньої уцінки включається до складу інших доходів звітного періоду, а різниця – спрямовується на збільшення іншого капіталу в дооцінках;

– якщо основний засіб раніше дооцінювався, а тепер уцінюється, то суму такої уцінки в межах попередньої дооцінки відносять на зменшення іншого капіталу в дооцінках, а різницю – включають до інших витрат звітного періоду.

При вибутті основних засобів, які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок їх залишкової вартості включають до складу нерозподіленого прибутку зі зменшенням капіталу в дооцінках [16].

1.3.5. Інвентаризація основних засобів

Важливим моментом в організації контролю за використанням основних засобів є інвентаризація, яка повинна проводитися відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142 (зі змінами та доповненнями) та Методичних рекомендацій з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств, рекомендованих до застосування листом Міністерства аграрної політики України від 04.12.2003 р. № 37-27-12/14023 [13].

Інвентаризацію основних засобів (за виключенням тварин) проводять не менше одного разу на рік перед складанням річної звітності, але не раніше 1 жовтня звітного року. Інвентаризація будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів може проводитись один раз у три роки, а бібліотечних фондів – один раз у п'ять років.

Інвентаризацію дорослих тварин проводять не менше одного разу в квартал (на 1 квітня, на 1 липня, на 1 вересня) і перед складанням річної бухгалтерської звітності – на 31 грудня звітного року [16].

До початку проведення інвентаризації слід перевірити наявність і стан реєстрів обліку (карток, книг, описів тощо); наявність і стан технічних паспортів та іншої технічної документації; наявність первинних документів на основні засоби, що прийняті чи здані підприємством в оренду, на зберігання, тимчасове користування. За відсутності документів слід забезпечити їх отримання чи оформлення [13].

Інвентаризацію проводить спеціальна комісія, до складу якої входять керівник підприємства або його заступник, головний бухгалтер, керівники структурних підрозділів, головні спеціалісти галузей і служб, представники громадськості. При інвентаризації складають інвентаризаційні описи, в яких основні засоби розподіляють по групах, передбачених типовою класифікацією, по видах, галузях і місцях зберігання (закріплення) або відповідальних особах [16].

Під час інвентаризації комісія в обов'язковому порядку проводить перевірку відповідності технічної документації, записує в «Інвентаризаційний опис основних засобів» повні найменування цих об'єктів та їхні інвентарні номери. У випадку відсутності технічної документації про це вказується в описах — у графі «Примітка». Описи складаються у двох екземплярах, один з яких передається до бухгалтерії, а інший залишається у матеріально відповідальній особі [19].

Виявлені в результаті інвентаризації лишки основних засобів оприбутковують по дебету рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» і кредиту рахунка 74 «Інші доходи». При цьому встановлюється, коли і за чийм розпорядженням споруджені (придбані) невраховані об'єкти, виявлені при інвентаризації, з відображенням цих відомостей у протоколі засідання інвентаризаційної комісії.

У випадках нестачі або псування основних засобів їх залишкову вартість відносять на витрати від іншої діяльності підприємства: дебет субрахунка 976 «Списання необоротних активів», кредит рахунків 10 «Основні засоби». Одночасно із списанням об'єкта, слід зарахувати його вартість на позабалансовий субрахунок 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» рахунка 07 «Списані активи». При відшкодуванні заподіяного збитку винною особою дебетують субрахунок 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» і кредитують

субрахунок 746 «Інші доходи» (на суму що утримується з винної особи) з одночасним списанням вартості об'єкта з позабалансового субрахунка 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» [16].

1.3.6. Облік ремонту основних засобів

Слід відмітити, що основні засоби підлягають та потребують ремонту. Тому існують такі види ремонту: поточний, капітальний, середній (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Види ремонтів основних засобів *

Вид ремонту	Характеристика
Поточний ремонт	Виконується для забезпечення або відновлення працездатності виробу і полягає у виконанні дрібних робіт з виправлення і часткової заміни окремих деталей устаткування, цехового транспорту та інструментів і приладів із складу основних виробничих засобів. Поточний ремонт основних засобів виконується за необхідності (за результатами діагностування технічного стану об'єкта або за наявності несправностей). Поточні ремонти основних засобів здійснюються з незначними проміжками часу, до одного року, і дають можливість постійно підтримувати їх в робочому стані.
Середній ремонт	Здійснюється для виробничого та підйомно-транспортного устаткування, цехового транспорту та інструментів і приладів із складу основних виробничих засобів з періодичністю понад один рік і пов'язані із значними витратами на їх проведення.
Капітальний ремонт	Це ремонт, що виконується для відновлення справності та повного або близького до повного відновлення ресурсу виробу і полягає у виконанні робіт, пов'язаних із заміною або ремонтом найважливіших і відповідальних його частин або основних конструкцій. Для обладнання капітальним ремонтом вважається ремонт, при якому проводиться повне розбирання агрегату, заміна або відновлення зношених деталей, вузлів, ремонт базових і інших деталей і вузлів, збирання, регулювання і випробування агрегату. Вказані види робіт повинні проводитись з урахуванням можливостей покращання технічних параметрів обладнання та його модернізації.

*систематизовано автором на підставі джерел [20, 22]

У бухгалтерському обліку витрати на ремонт в повному обсязі списуються на відповідні статті витрат (прямі, загально-виробничі, адміністративні тощо, тобто в дебет рахунків 23, 91, 92, 93). Витрати на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання додають до вартості відповідних ОЗ.

У податковому обліку на валові витрати відносять витрати на ремонт у розмірі 10 % балансової вартості ОЗ на початок року; інші витрати додають до вартості основних засобів відповідної групи для подальшої амортизації.

Способи здійснення ремонту:

- підрядний (силами підрядної організації);
- господарський (власними силами);
- змішаний.

При здійсненні ремонту підрядним способом, виникає податкове зобов'язання з ПДВ; при господарському способі ремонту податкове зобов'язання з ПДВ не виникає [22].

1.3.7. Методи нарахування амортизації

Відповідно до П(С)БО № 7 амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів [38]:

1) **прямолінійного**, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період корисного використання об'єкта основних засобів.

$$A_p = \frac{Ba}{T} = \frac{B_n - B_l}{T},$$

де: A_p – річна сума амортизації; Ba – вартість, що амортизується;
 T – період корисного використання об'єкта; B_n – первісна вартість; B_l – ліквідаційна вартість.

(1.4)

2) **зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації.

$$A_p = N A_p \times B_z \quad \text{або} \quad A_p = N A_p \times B_n,$$

де: $N A_p$ – річна норма амортизації; B_z – залишкова вартість. (1.5)

Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

$$НАр = 1 - T \sqrt{\frac{Вл}{Вп}}. \quad (1.6)$$

3) **прискореного зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється з огляду на термін корисного використання об'єкта, і подвоюється.

$$Ар = 2 \times НАр \times Вз \quad \text{або} \quad Ар = 2 \times НАр \times Вп; \quad НАр = Вп / Т. \quad (1.7)$$

4) **кумулятивного**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до закінчення очікуваного терміну використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.

$$Ар = Ва \times Кк,$$

де: $Кк$ – кумулятивний коефіцієнт. (1.8)

5) **виробничого**, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів. Цей метод не може бути використаний в податковому обліку [10].

$$Ам = Ом \times САв; \quad САв = Ва / Ом$$

де: $Ам$ – місячна сума амортизації; $Ом$ – місячний обсяг продукції (робіт, послуг); $От$ – загальний обсяг продукції за весь період використання об'єкта; $САв$ – виробнича ставка амортизації. (1.9)

Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Метод амортизації об'єкта ОЗ переглядається у випадку зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Наррахування амортизації за

новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації [32].

1.4. Контроль достовірності облікової інформації щодо основних засобів підприємства та їх зносу

Основні засоби є одним із найважливіших об'єктів фінансового обліку, займаючи значну частку в загальній сумі активів підприємства, тому існує необхідність в контролі за їхнім рухом, організацією синтетичного й аналітичного обліку, визначенням зносу (амортизації), проведенням ремонту, модернізацією, оновленням застарілих і технічно недосконалих об'єктів [10].

Основними елементами контролю операцій із використання основних засобів, що забезпечують його ефективне функціонування, є: об'єкти контролю; суб'єкти контролю; інформаційні джерела контролю; прийоми та методи контролю.

Метою внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами є встановлення достовірності бухгалтерських даних і звітності щодо наявності, стану й руху основних засобів, забезпечення їх збереження та ефективного використання [2].

Мета контролю реалізується завдяки вирішенню завдань, визначених на рис. 1.4.:

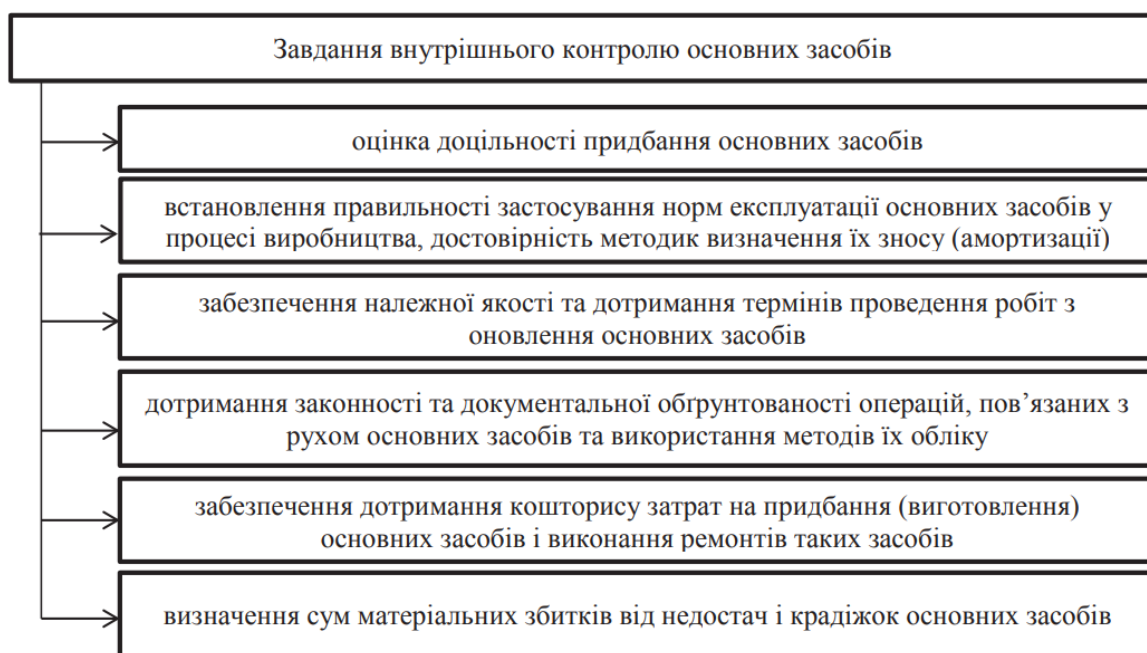

Рис. 1.4 – Завдання внутрішнього контролю основних засобів [8]

До об'єктів внутрішньогосподарського контролю основних засобів належать: збереження власних і орендованих основних засобів; стан техніко-експлуатаційної дисципліни за операціями з основними засобами; стан бухгалтерського обліку та звітності за операціями з придбання, руху, використання основних засобів [8].

Основними джерелами інформації для проведення контролю основних засобів є:

– інформація за договорами купівлі-продажу об'єктів, договорами на капітальне будівництво, архітектурно-технічними паспортами, розрахунками кошторисами, актами прийому-передачі, актами на списання, картками (книгами, відомостями) інвентарного обліку, розрахунками нарахування амортизації;

– записи в облікових регістрах за рахунками 10 «Основні засоби», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 15 «Капітальні інвестиції», Журнал 4, відомості аналітичного обліку № 4.1, 4.2, 4.3;

– Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1);

– Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ф. № 2);

– Звіт про власний капітал (ф. № 4);

– Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5).

Внутрішньогосподарський контроль проводиться працівниками підприємства, тому при визначенні суб'єкта внутрішньогосподарського контролю необхідно враховувати наступне: суб'єкт повинен мати право на проведення контрольних заходів; суб'єкт контролю повинен володіти відповідними кваліфікаційними характеристиками, що дозволяють компетентно здійснити контроль; обов'язки суб'єкта з проведення контрольних заходів повинні бути закріплені документально, що встановлює відповідальність за результатами контролю; якщо суб'єкт контролю виконує поряд з контрольними інші функції, то в якості підконтрольних об'єктів йому повинні бути доручені об'єкти, що перебувають у сфері діяльності даного суб'єкта [2].

Здійснення контролю основних засобів забезпечується поєднанням різноманітних методів, прийомів та способів його здійснення. Таким чином, виділяють три основні групи методів і прийомів контролю:

- 1) прийоми документального контролю;
- 2) прийоми фактичного контролю;
- 3) розрахунково-аналітичні методи контролю [10].

На підставі досліджень та узагальнень нами визначено, що у процесі контролю основних засобів підприємства можна виділити шість основних етапів, що наведено на рис. 1.5.:

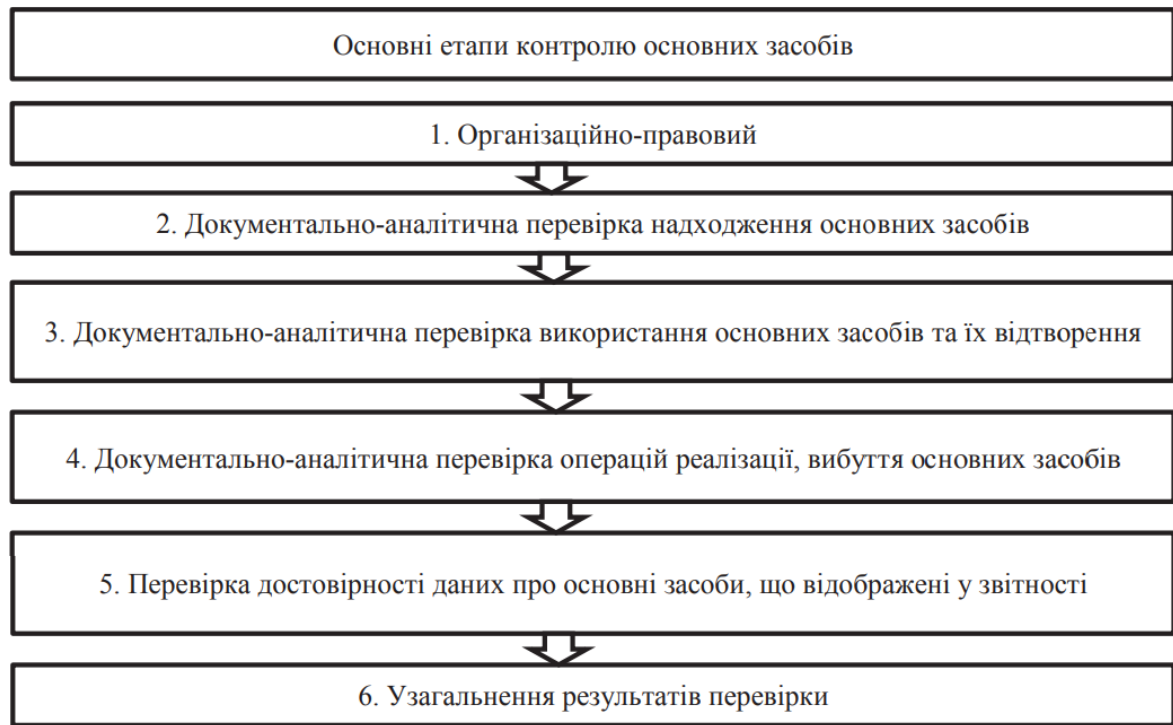

Рис. 1.5 – Етапи контролю основних засобів [10]

Під час проведення внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами найчастіше виявляють такі порушення:

- несвоєчасне оприбуткування основних засобів;
- невірне визначення первісної вартості об'єкта основних засобів;
- реконструкція (модернізація) основних засобів відображена як ремонт;
- неправильне визначення методу нарахування амортизації об'єкта основних засобів, помилкові розрахунки амортизаційних відрахувань;
- некоректна кореспонденція рахунків при відображенні операцій з основними засобами;
- порушення процедури проведення інвентаризації об'єктів основних засобів;

– недотримання порядку документального оформлення господарських операцій з основними засобами;

– неоприбуткування матеріальних ресурсів за наслідками ліквідації основних засобів [40].

Для того, щоб внутрішній контроль основних засобів був ефективніший, розглянемо декілька систем (рис. 1.6):

Рис. 1.6 – Ефективна система внутрішнього контролю основних засобів [17]

Таким чином, внутрішньогосподарський контроль основних засобів на підприємстві є важливою ділянкою. Дана робота ревізора є трудомісткою та має свої специфічні особливості. Ревізор повинен дотримуватись чинного законодавства, порядку перевірки основних засобів, обрати джерела інформації для ревізії, провести контроль за відображенням основних засобів та нарахованої амортизації на рахунках бухгалтерського обліку, а також враховувати реалії при здійсненні перевірки.

1.5. Особливості організації бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки

Визначальним трендом світового розвитку є перехід до нової основи розвитку соціальних і економічних процесів – застосування цифрових технологій у всіх напрямках суспільного життя: у системі державного управління, економіці, бізнесі, соціальній сфері, до нового укладу, де визначальним ресурсом є інформація.

Під впливом сучасних інформаційних систем та інформаційних технологій відбуваються значні зміни в обліковій методології та практиці, що актуалізують доцільність вироблення адекватної до нових умов облікової парадигми, розвитку теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо розширення і модернізації змісту бухгалтерської науки, її позиціонування як практичної діяльності, підвищення престижності і затребуваності професії бухгалтера. [33]

Ключовими орієнтирами змін в сфері модернізації теорії бухгалтерського обліку і звітності в умовах цифрової економіки є такі: розширення відображення сфери діяльності підприємства в обліку; підвищення якості та оперативності обліку; виявлення і збільшення кількості нових об'єктів обліку; розробка інноваційних методів оцінки нових об'єктів обліку; формування підходів до інтегрування різних видів обліку; використання більш удосконалених інформаційних технологій в обліково-аналітичних процесах; розробка теоретичних, методичних і прикладних аспектів розвитку бухгалтерського обліку.

Особливу увагу варто приділити вивченню можливостей оцінки нових об'єктів обліку, в якості яких виступають інтелектуальний людський капітал, клієнтська база, інноваційні продукти. Простежується залучення в систему бухгалтерського обліку даних неекономічного характеру. Реалізуються нові розробки ІТ-технологій, таких як хмарні технології, відкриті технологічні платформи, електронні довідково-інформаційні системи, створення єдиного міжнародного формату та змісту фінансової звітності в електронному вигляді. Очевидно, це дасть можливість створення такої національної системи бухгалтерського обліку, в якій інтегруються

дані, що визначають стан внутрішніх бізнес-процесів підприємства та зовнішнього середовища. [30]

На організацію бухгалтерського обліку та оподаткування підприємств впливає діджиталізація та цифровізація, які спрощують цей процес. Варто узагальнити якісні характеристики звітності в розрізі цифрових трендів (табл. 1.3): [42]

Таблиця 1.3 – Основні цифрові тренди на їх вплив на якість обліку/звітності*

Цифровий тренд	Характеристика	Вплив на якість обліку/звітності	Перешкоди
Дані стають головним джерелом конкурентоспроможності	Дані стають активом. Збирання, опис, зберігання та опрацювання даних дає змогу отримувати цінну інформацію для використання в ділових процесах, суспільному житті, роботі держави	BigData дозволяє підвищити ефективність, точність і швидкість зібраної та наданої інформації	Висуваються високі вимоги до початкових даних
Розвиток сфери Інтернету речей	Розвиток мережі, що складається із взаємопов'язаних фізичних об'єктів або пристроїв, які мають вбудовані датчики та сенсори, а також програмне забезпечення, що дає можливість здійснювати взаємодію фізичних речей із комп'ютерними системами та мережами	Оперативне отримання інформації; усунення помилок	Недостатній рівень розвитку технічного забезпечення
Цифровізація або цифрові трансформації бізнесу та галузей економіки	Цифрові технології стали базою для створення нових продуктів, цінностей, властивостей та, відповідно, основою отримання конкурентних переваг на більшості ринків.	Залежно від галузі економіки, на яку здійснюється вплив, наслідки варіюються. Однозначно, що вимоги до якісної складової звітності посилюються	Часта невідповідність інструментів бухгалтерського обліку сучасним реаліям, через що виникає ряд проблем, пов'язаних із впровадженням цифрових рішень

*систематизовано автором на підставі джерел [42]

Розширення інформаційного потенціалу об'єктивного економічного простору зумовлює розвиток теорії і вдосконалення практики ведення бухгалтерського обліку. Сукупність тенденцій і факторів розвитку обліку в умовах цифрової економіки (рис. 1.7) визначають облікову методологію, принципи, процедури, змістовну спрямованість та характеристики інформаційного продукту, внутрішнє

структурування, виділення видів обліку та їх інтегрування, ідентифікацію й систематизацію облікових об'єктів, встановлення критеріїв їх визнання та таксономії тощо.

Фактори розвитку обліку	Характеристика факторів
Технічні та технологічні можливості облікового процесу щодо оперативності збору, обсягів та якості опрацювання інформації:	<ul style="list-style-type: none"> • потужна обчислювальна техніка; • сучасні інформаційні системи та інноваційні технології збору та обробки інформації; • широкий спектр програмних продуктів: спеціалізовані облікові програми, програми і сервіси для дистанційного банкінгу, інформаційно-правові системи.
Прискорений розвиток електронного документообігу:	<ul style="list-style-type: none"> • внутрішній, документообіг; • адміністрування податкових платежів; • електронний формат фінансової звітності.
Виокремлення інформації як чинника вартості бізнесу:	<ul style="list-style-type: none"> • інформація займає чільне місце з поміж економічних ресурсів; • інформація та інформаційна послуга стають продуктом діяльності, товаром.
Виникнення нових об'єктів обліку:	<ul style="list-style-type: none"> • віртуалізація одиниць вартості (електронні гроші, криптовалюти); • токеновані активи, інструменти власного і позикового капіталу, зобов'язання.
Розширення області відображення діяльності, розвиток нематеріальних й інтелектуальних складових капіталу:	<ul style="list-style-type: none"> • людський капітал; • клієнтська база, ділова репутація, товарні знаки, марки, бренди; • інноваційні продукти, результати науково-дослідних і розвідувальних робіт.
Орієнтування на нефінансові цільові пріоритети:	<ul style="list-style-type: none"> • соціальна відповідальність бізнесу; • сталий розвиток; • енергозберігаючі технології.
Залучення до облікової системи нефінансової інформації:	<ul style="list-style-type: none"> • покупці, постачальники, партнери; • стан ринку, конкуренція в галузі; • економічна сталість, екологічна безпека.
Застосування альтернативних облікових методик:	<ul style="list-style-type: none"> • актуарні розрахунки; • види вартості; • методи оцінки; • аналітичний інструментарій тощо.
Формування глобального інформаційного й телекомунікаційного середовища та пов'язаних з ним технологій і вимог інформаційної безпеки:	<ul style="list-style-type: none"> • сервери мережевої присутності для оприлюднення інформації, Інтернет-просування бізнесу, Інтернет-торгівлі, ділового листування; • пошукові системи; • блокчейн-технології; • технологічні та інформаційні платформи, хмарні сховища даних; • технології супутникового, стільникового та радіозв'язку; • антивірусний та контентний захист.
Розробка і застосування альтернативних видів обліку, формування підходів до їх інтегрування.	<ul style="list-style-type: none"> • управлінський; • стратегічний; • соціальний; • багаточільовий; • глобальний тощо.

Рис. 1.7 – Фактори розвитку обліку в умовах цифрової економіки [33]

Зазначені обставини створюють передумови для побудови такої систем бухгалтерського обліку, яка б відповідала запитам користувачів, містила інформацію про внутрішні бізнес-процеси і стан зовнішнього середовища, виражені у фінансових і нефінансових показниках, з врахуванням соціо-гуманітарних пріоритетів, передбачала застосування альтернативних облікових методів, нових об'єктів обліку, результати застосування інтегрованих видів обліку у режимі реального часу з використанням новітніх інформаційних технологій.

Вагомим надбанням цифрової економіки є застосування технології безконтактної ідентифікації інформації (карткових, біометричних технологій, технологій штрихового кодування, радіочастотної ідентифікації, мовленнєвого введення даних, машинного зору), зокрема QR-кодів та пристроїв для їх зчитування.

Для інституту обліку наочним проявом технологічної революції 4.0 є використання цифрової, електронної або ІТ-орієнтованої структурованої версії фінансової звітності загального призначення, вдосконаленням, яке сприяє просуванню обліку і забезпечує його розвиток відповідно до новітніх технологій передачі і надання інформації з одного боку і наростаючих обсягів, складності та важливості фінансової інформації з іншого.

Цифрова фінансова звітність – це фінансова звітність з використанням структурованої комп'ютерно орієнтованої форми на відміну від традиційного формату фінансової звітності, що складалася у паперовому вигляді, електронних версій паперових звітів, таких як HTML, PDF, або як документ у форматі текстового редактора, який зчитується тільки людиною. [33]

Зміни в процесах організації бухгалтерського обліку при впровадженні цифрових інструментів відображено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Вплив цифровізації на організацію бухгалтерського обліку*

Галузь	Рішення
Основні цифрові рішення	<ul style="list-style-type: none"> • Штучний інтелект • Блокчейн • Хмарні обчислення • Великі дані
Виконання бухгалтерських завдань	<ul style="list-style-type: none"> • Автоматизація рутинних, повторюваних і структурованих завдань (виставлення рахунків, нарахування заробітної плати) • Нерутинні та неструктуровані завдання вимагають людського мислення та додаткових навичок та знань
Освіта і навчання	<ul style="list-style-type: none"> • Зміни та модифікація університетських програм • Критичне мислення • Вирішення проблем • Навички щодо використання штучного інтелекту • Бухгалтерська техніка • Міжособистісна взаємодія та спілкування

*систематизовано автором на підставі джерел [23]

Таким чином процеси цифровізації спричиняють безпрецедентні зміни в економіці, обліку та фінансах, способах взаємодії держави і громадян, а також

способах виробництва, обміну, інтерпретації та використання знань та інформації; вони також використовують для підтримки процесів прийняття рішень.

Організація бухгалтерського обліку з використанням цифрових інструментів сприяє створенню організаційних моделей, які спрямовані на створення вартості та задоволення потреб вищого стратегічного керівництва, керівників середнього рівня та оперативного персоналу. [23]

Висновки до першого розділу

В результаті дослідження поняття готової продукції та її реалізації визначено, що основні засоби – це сукупність всіх засобів праці, які функціонують в натуральній формі впродовж тривалого часу (більше одного року) як у сфері виробництва, так і в невиробничій сфері і протягом всього терміну служби не витрачають свою споживчу форму та поступово зменшують свою вартість у зв'язку з фізичним та моральним зносом, також основні засоби беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох виробничих циклів.

Для обліку основних засобів, відповідно до передбачених груп, використовують рахунки: 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

Застосовують такі види оцінки основних засобів: первісна, відновна, залишкова та ліквідаційна вартість.

Особливу увагу варто приділити вивченню можливостей оцінки нових об'єктів обліку, в якості яких виступають інтелектуальний людський капітал, клієнтська база, інноваційні продукти.

Амортизація - це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, протягом строку корисного використання активу. Вона відображає процес поступового списання (погашення) вартості об'єкта протягом часу його корисного функціонування та забезпечує дотримання принципу співвідношення витрат з доходами.

Знос основних засобів - сума амортизації об'єкта основних засобів, накопичена з початку строку їх корисного використання.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

- 1) прямолінійного;
- 2) зменшення залишкової вартості;
- 3) прискореного зменшення залишкової вартості;
- 4) кумулятивного;
- 5) виробничого.

Основними елементами контролю операцій із використання основних засобів, що забезпечують його ефективне функціонування, є: об'єкти контролю; суб'єкти контролю; інформаційні джерела контролю; прийоми та методи контролю.

Метою внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами є встановлення достовірності бухгалтерських даних і звітності щодо наявності, стану й руху основних засобів, забезпечення їх збереження та ефективного використання.

До об'єктів внутрішньогосподарського контролю основних засобів належать: збереження власних і орендованих основних засобів; стан техніко-експлуатаційної дисципліни за операціями з основними засобами; стан бухгалтерського обліку та звітності за операціями з придбання, руху, використання основних засобів.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»

Повна назва підприємства – Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ».

Організаційно-правова форма - Товариство з обмеженою відповідальністю.

Форма власності - Недержавна власність.

Місцезнаходження юридичної особи - Україна, 65496, Одеська обл., Овідіопольський р-н, селище міського типу Таїрове, вул. 40-Річчя Перемоги, 1-б.

Код ЄДРПОУ – 36362114.

Розмір статутного капіталу - 211 936,58 грн.

Дата реєстрації - 26.03.2009.

Уповноважені особи: Конопельська Олена Франківна - кінцевий бенефіціарний власник та засновник, Сердюков Сергій Васильович – керівник підприємства, Москалець Катерина Іванівна - головний бухгалтер.

Види діяльності:

Основний:

11.02 Виробництво виноградних вин

Інші види діяльності:

Вирощування винограду, Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів, Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів, Оптова торгівля напоями, Оптова торгівля сільськогосподарськими машинами й устаткуванням, Оптова торгівля верстатами, Оптова торгівля офісними меблями, Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами, Неспеціалізована оптова торгівля, Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах, Вантажний автомобільний транспорт, Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна, Діяльність у сфері архітектури, Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії,

надання послуг технічного консультування в цих сферах, Оптова торгівля фруктами й овочами, Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» за 2021-2022 рр. наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»*

Показники	Попередній рік 2021	Звітний рік 2022	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	34 783,7	36 014,2	1 230,5	3,5
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	30 545,5	31 441,7	896,2	2,9
3. Валовий прибуток, тис.грн.	4 238,2	4 572,5	334,3	7,9
4. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	32 659,5	33 575	915,5	2,8
5. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	93,9	93,2	- 0,7	- 0,7
6. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2 150,7	2 443,8	293,1	13,6
в тому числі:				
- від основної операційної діяльності	4 238,2	4 572,5	334,3	7,9
- від іншої операційної діяльності	-2 086,7	-2 128,7	-42	2,01
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-0,8	-	0,8	-100
7. Податок на прибуток, тис.грн.	387,1	439,9	52,8	13,6
8. Чистий прибуток, тис.грн.	1 763,6	2 003,9	240,3	13,6
9. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	6 704,6	6 524,6	-180	-2,6
10. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	28 858,5	25 643,7	-3 214,8	-11,1
11. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,9	2,1	0,2	x
12. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	0,6	0,7	0,1	x
13. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1	0,1	-	x
14. Рентабельність виробництва, %	4,9	6,2	1,3	x
15. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис.грн.	8 309,5	6 863,1	-1 446,4	-17,4
16. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис.грн.	17 771,9	12 505,7	-5 266,2	-29,6

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

2.2. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства

Загальний аналіз фінансового стану підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.:			
- попереднього року (2021)	39 422,9	31 703,9	80,4
- звітного року (2022)	31 703,9	32 632,7	102,9

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

За даними табл. 2.2 видно, що валюта балансу на кінець попереднього року порівняно з початком знизилась на 19,6%, а на кінець звітного року збільшилась – на 2,9%. Це свідчить про зростання виробничих можливостей підприємства.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	34 783,7	36 014,2	1,03
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2 150,7	2 443,8	1,14
3. Валюта балансу, тис.грн.:			
- на початок року	39 422,9	31 703,9	0,8
- на кінець року	31 703,9	32 632,7	1,03
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис.грн.	35 563,4	32 168,3	0,9

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.3 видно, що зменшення середньорічного значення валюти балансу на 10% супроводжувалось збільшенням чистого доходу в 1,03 р. та фінансового результату до оподаткування на 1,14 р., що свідчить про розширення підприємством його діяльності та ефективно вкладення грошових коштів у формування активів підприємства. Таким чином, зміни валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім можна охарактеризувати як позитивні.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	31 703,9	32 632,7	928,8	2,9
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	6 379,7	6 669,5	289,8	4,5
– в % до активів		20,1	20,4	0,3	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25 324,2	25 963,2	639	2,5
– в % до активів		79,9	79,6	- 0,3	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	17 625,2	17 857	231,8	1,3
– в % до активів		55,6	54,7	- 0,9	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120 ÷ 1155	6 627,8	7 098,5	470,7	7,1
– в % до активів		20,9	21,7	0,8	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	1 005,2	802,8	-202,4	-20,1
– в % до активів		3,2	2,5	-0,7	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	66	204,9	138,9	в 2,1 р
– в % до активів		0,2	0,6	0,4	х
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	х

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.4 видно, що в звітному році порівняно з попереднім активи підприємства збільшились на 928,8 тис. грн. або на 2,9%. Це відбулось за рахунок збільшення необоротних активів на 289,8 тис. грн., або 4,5%, та за рахунок збільшення оборотних активів на 639 тис. грн. або на 2,5% (за рахунок збільшення запасів на 231,8 тис. грн. або 1,3%, коштів в розрахунках – на 470,7 тис. грн., або на 7,1%, інших

оборотних активів – на 138,9 тис. грн, або в 2,1 р., та за рахунок зменшення грошових коштів на 202,4 тис. грн. або на 20,1%).

В структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали оборотні активи – 79,9%, питома вага необоротних активів склала 20,1%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: зменшилась питома вага оборотних активів на 0,3% пункти та відповідно збільшилась питома вага необоротних активів на таку саму величину. Впродовж досліджуваного періоду необоротних активів утримуваних для продажу, та груп вибуття підприємство не мало.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	на початок звітнього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітнього року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	25 324,2	25 963,2	100	100	639	x	2,5	100
– запаси	1100	17 625,2	17 857	69,6	68,8	231,8	-0,8	1,3	36,3
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155	6 627,8	7 098,5	26,2	27,3	470,7	1,1	7,1	73,7
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	1 005,2	802,8	4	3,1	-202,4	-0,9	-20,1	-31,7
– інші оборотні активи	1170, 1190	66	204,9	0,3	0,8	138,9	0,5	в 2,1 р.	21,7

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.5 видно, що в звітному році порівняно з попереднім оборотні активи підприємства збільшились на 639 тис. грн., або на 2,5%. Це відбулось за рахунок збільшення запасів на 231,8 тис. грн. або на 1,3%; також відбулось збільшення дебіторської заборгованості на 470,7 тис. грн., або на 7,1% та збільшення інших

оборотних активів на 138,9 тис. грн., або в 2,1 р.. Грошові кошти зменшились на 202,4 тис. грн., або на 20,1%.

В структурі оборотних активів на початок звітнього року найбільшу питому вагу займали запасів – 69,6%, питома вага дебіторської заборгованості - 26,2% , грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – 4% та інші оборотні активи по 0,3%.

На кінець звітнього року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: зменшилась питома вага запасів до 68,8%, грошові кошти до 3,1%, також збільшилась питома вага дебіторської заборгованості до 27,3% та інші оборотні активи до 0,8%.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємств*

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	942,6	3,7	996,3	3,8	53,7	6	0,1
– виробничі запаси	942,6	3,7	996,3	3,8	53,7	6	0,1
– незавершене виробництво	-	-	-	-	-	-	-
– витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	24 381,6	96,3	24 966,9	96,2	585,3	2,4	-0,1
– готова продукція	16 682,6	65,8	16 860,7	65	178,1	1,1	-0,8
– грошові кошти	1 005,2	4	802,8	3,1	-202,4	20,1	-0,9
– дебіторська заборгованість	6 627,8	26,2	7 098,5	27,3	470,7	7,1	1,1
– товари	-	-	-	-	-	-	-
– інші	66	0,3	204,9	0,8	138,9	в 2,1 р.	0,5
Всього оборотний капітал	25 324,2	100	25 963,2	100	639	2,5	-

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.6 видно, що в звітному році порівняно з попереднім загальна величина оборотному капіталу підприємства збільшилась на 639 тис. грн. або на 2,5%. Це відбулось за рахунок збільшення капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 53,7

тис. грн. або на 6% та збільшення капіталу, розміщеного в сфері обігу на 585,3 тис. грн. або на 2,4%.

В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, розміщений в сфері обігу – 96,3%, питома вага капіталу, розміщеного у сфері виробництва склала – 3,7%. В звітному році відбулись зміни в структурі оборотного капіталу: збільшилась питома вага капіталу, розміщеного в сфері виробництва та зменшилась питома вага капіталу, розміщеного у сфері обігу на 0,1% пунктів.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз використання оборотних коштів*

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	34 783,7	36 014,2	1 230,5	3,5
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	28 858,5	25 643,7	-3 214,8	-11,1
2.1. Запаси	Ф № 1 р.1100	19 085,9	17 741,1	-1 344,8	-7
2.2. Кошти в розрахунках	Ф № 1 р.1125÷1155	8 471,1	6 863,1	-1 608	-19
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	Ф № 1 р.1160, 1165	1 296,9	904	-392,9	-30,3
2.4. Інші оборотні активи	Ф № 1 р.1170, 1190	166,1	135,4	-30,7	-18,5
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	96,6	100	3,4	3,5
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	80,2	71,2	-9	-11,2
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	12 710,6	189,6	-12 521	-98,5
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,2	1,4	0,2	х
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,83	0,71	-0,12	х
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	298,7	256,4	-42,3	х
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	197,6	177,4	-20,2	х
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	87,7	68,6	-19,1	х

9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	13,4	9,04	-4,4	х
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	1,72	1,35	-0,37	х
10. Надлишок (економія) оборотних коштів, тис. грн.	абс. Відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	-3 011,8	х	х
11.Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	х	-2 822,2	х	х

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Розрахунки, наведені в табл. 2.7 свідчать, що ефективність використання оборотних коштів підприємства у звітному році порівняно з попереднім покращилась, про що свідчить збільшення коефіцієнту оборотності на 0,2 обороти, зменшення тривалості одного обороту на 42,3 днів (це відбулось за рахунок зменшення часу перебування оборотних коштів в грошових коштах на 4 днів; в інших оборотних коштах менше ніж 1 день). Це призвело до економії додаткової суми грошових коштів у розмірі 3 011,8 тис. грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до велич. на початок звітного року	в % до велич. зміни дебіторської
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125 ÷ 1155	6627,8	7098,5	100	100	470,7	х	7,1	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1120, 1125	5370,7	3590,7	81	50,6	-1780	-30,4	-33,1	в 3,8 р.
1.2. Дебіторська заборгованість розрахунками :	1130 ÷ 1145	1176,3	127,1	17,8	1,8	-1049,2	-16	-89,2	в 2,2 р.

– за виданими авансами	1130	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом	1135	1176,3	127,1	17,8	1,8	-1049,2	-16	-89,2	в 2,2 р.
– в тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
– з нарахованих доходів	1140	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	80,8	3380,7	1,2	47,6	3299,9	46,4	в 40,8 р.	в 7 р.

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.8 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду порівняно з початком збільшилась 470,7 тис. грн., або на 7,1%. Це відбулось за рахунок збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості в 40,8 р.

В структурі дебіторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторська за товари – 81%, питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками склала 17,8%, інша поточна дебіторська заборгованість – 1,2%.

На кінець звітного періоду відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: збільшилась інша дебіторської заборгованість до 47,6%. Питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги зменшилась і склала 50,6% на кінець періоду; зменшилась дебіторська заборгованість за розрахунками, а саме з бюджетом до 1,8%.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	31 703,9	32 632,7	928,8	2,9
1. Власний капітал, тис. грн.	1495	18 426,3	20 430,2	2 003,9	10,9
– в % до усіх джерел		58,1	62,6	4,5	x

Продовження табл. 2.9

1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн. – в % до усіх джерел	1495 – 1095 або 1495 + 1595 – 1095	12 258,5 38,7	13 972,6 42,8	1 714,1 4,1	14 х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1595	27,4 0,1	17,4 0,05	-10 -0,05	-36,5 х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1500÷1515	- -	- -	- -	- х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1520, 1525	- -	- -	- -	- х
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1695	13 038,3 41,1	11 973,2 36,7	-1 065,1 -4,4	-8,2 х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600, 1610	- -	- -	- -	- х
–в тому числі короткострокові кредити банків, тис. грн. – в % до усіх джерел	1600	- -	- -	- -	- х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	13 010,3 41	803,6 2,5	-12 206,7 -38,5	-93,8 х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	- -	- -	- -	- х
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	28 0,1	11 169,6 34,2	11 141,6 34,1	в 398 р. х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	- -	- -	- -	- х

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім джерела формування активів підприємства збільшились на 928,8 тис. грн., або на 2,9%. Це відбулось за рахунок збільшення власного капіталу на 2 003,9 тис. грн., або в 10,9%, також відбулось зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень на 10 тис. грн., або на 36,5%, та зменшення поточних зобов'язань і забезпечення на 1 065,1 тис. грн., або 8,2%.

В структурі джерел формування пасивів підприємства в попередньому році найбільшу питому вагу займав власний капітал – 58,1%; питома вага поточних

зобов'язань та забезпечення склала 41,1%, довгострокових зобов'язань та забезпечення – 0,1%.

В звітному році відбулись наступні зміни в структурі джерел формування пасивів підприємства: збільшилась питома вага власного капіталу до 62,6%, зменшилась питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечень до 0,05%, зменшилась питома вага поточних зобов'язань і забезпечення до 36,7%.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2. 10 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	18 638,2	20 642,1	2 003,9	10,7
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	211,9	211,9	-	-
– в % до власного капіталу		1,1	1	-0,1	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
6. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	18 426,3	20 430,2	2 003,9	10,9
– в % до власного капіталу		98,9	99	0,1	x
7. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	x
8. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	-

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.10 видно, що власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 2 003,9 тис. грн., або 10,7%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 2 003,9 тис. грн., або на 10,9%.

Власний капітал в попередньому році формувався за рахунок зареєстрованого капіталу (1,1%) та нерозподіленого прибутку (98,9%). В звітному році відбулись наступні зміни в структурі власного капіталу: зменшилась питома вага

zareestrovanoogo kapitalu na 0,01% punkti, a takozh zbilshennya nerozpodilenoogo przybutku na 0,1% punkti.

Analiz dynamiki rentabelnosti kapitalu pidpriemstva zdysnyetsya za danymi form № 1 «Balans (Zvit pro finansoviy stan)», form № 2 «Zvit pro finansovi rezultaty (Zvit pro suкупний doхід)» za dva roky za dopomogoю tabl. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхил.
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	1 763,6	2 003,9	240,3
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	35 563,4	32 168,3	-3 395,1
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095	6 704,9	6 524,6	-180,3
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1195	28 858,5	25 643,7	-3 214,8
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	11 051,5	13 972,6	2 921,1
3. Рентабельність капіталу, %		4,95	6,23	1,28
4. Рентабельність основного капіталу, %		26,3	30,71	4,41
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		6,11	7,81	1,7
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		15,96	14,34	-1,62

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Розрахунки, наведені в табл. 2.11 показують, що в звітному році у порівнянні з попереднім рентабельність всього капіталу підприємства збільшилось на 1,28% пункти:

- рентабельність основного капіталу на 4,41% пункти;
- рентабельність оборотного капіталу на 1,7% пункти;

Це відбулося за рахунок збільшення чистого прибутку підприємства та зменшення середньорічної величини відповідного капіталу:

- всього капіталу на 3 395,1 тис. грн.;
- основного капіталу на 180,3 тис. грн.;

– оборотного капіталу на 3 214,8 тис. грн.

Діяльність підприємства є має тенденцію до поліпшення оскільки значення всіх показників рентабельності збільшується на кінець періоду порівняно з попереднім.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷ 1645, 1690	13038,3	11973,2	100	100	-1065,1	х	-8,2	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1605, 1615	12710,6	189,6	97,5	1,6	-12521	- 95,9	-98,5	в 11,7 р.
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками:	1610, 1620÷ 1645	299,7	614	2,3	5,1	314,3	2,8	104,9	- 29,5
– за довгостроковими зобов'язаннями,	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	78,5	407,8	0,6	3,4	329,3	2,5	в 4,2 р.	-31
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	27,5	9,3	0,2	0,08	-18,2	- 0,12	-66,2	1,7
– з оплати праці	1630	193,7	196,9	1,5	1,6	3,2	0,1	1,6	-0,3
– за одержаними авансами	1635	-	-	-	-	-	-	-	-

– за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	28	11169,6	0,2	93,3	11141,6	93,1	в 398 р.	в 10,5 р.

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.12 видно, що кредиторська заборгованість на кінець звітного періоду порівняно з початком зменшилась на 1 065,1 тис. грн., або на 8,2%. Це відбулось за рахунок зменшення інших поточних зобов'язань на 11 141,6 тис. грн., або 93,1%, зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 12 521 тис. грн., або на 98,5% та збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 314,3 тис. грн., або на 4,9%.

В структурі кредиторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займала кредиторської заборгованості за товари 97,5%, заборгованість за розрахунками – 2,3%, та інші поточні зобов'язання – 0,2%.

На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги знизилась до 1,6%, питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками збільшилась до 5,1% пункти і збільшилась питома вага кредиторської заборгованості інших поточних зобов'язань до 93,3% пункти.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства*

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			Дебіторсь- кої	креди- торської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	3 590,7	189,6	3 401,1	-
2. За розрахунками:	127,1	614	-	486,9
– з бюджетом,	127,1	407,8	-	280,7

– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	-	-	-	-
– зі страхування	-	9,3	-	9,3
– з оплати праці	-	196,9	-	196,9
– за одержаними (отриманими) авансами	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
3. Інші види заборгованості	3 380,7	11 169,6	-	7 788,9
Всього	7 098,5	11 973,2	3 401,1	8 275,8

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.13 видно, що на кінець звітного року сталося перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської на 4 874,7 тис. грн. Це відбулось за рахунок перевищення кредиторської заборгованості з бюджетом на 280,7 тис. грн., зі страхування на 9,3 тис. грн., з оплати праці на 196,9 тис. грн., та наявність кредиторської заборгованості інших видів на 7 788,9 тис. грн.

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок поперед. року	на кінець поперед. року	на кінець звітного року
1. Власний капітал (1495)	16 874,6	18 638,2	20 642,1
2. Необоротні активи (1095)	7 030,1	6 379,7	6 669,5
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	9 844,5	12 258,5	13 972,6
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	-	-
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	9 844,5	12 258,5	13 972,6
6. Запаси (1100)	20 546,7	17 625,2	17 857
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд 3 – ряд 6)	-10 702,2	-5 366,7	-3 884,4
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд5 – ряд6)	-10 702,2	-5 366,7	-3 884,4

9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	21 013,2	12 710,6	189,6
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Нестійкий, передкризовий стан	Нестійкий, передкризовий стан	Нестійкий, передкризовий стан

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дані розрахунків, які наведені в табл. 2.14 показують, що фінансова ситуація на підприємстві є нестійкою (передкризовою) як в попередньому році, так і в звітному році, оскільки запасів і витрат більше, ніж нормальних джерел фінансування, тому підприємство змушено залучувати додаткові джерела фінансування. У цій ситуації існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)	1495/ 1900	0,428	0,588	0,632	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)	1595+1695+ 1700/1495	1,336	0,701	0,581	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів (ОКвл)	1495–1095 або 1495+1595– 1095	9 844,5	12 258,5	13 972,6	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{ман}$)	1495-1095 / 1495	0,583	0,658	0,677	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами ($K_{з}$)	1495-1095 / 1195+1200	0,304	0,484	0,538	0,1

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Як видно з табл. 2.15 коефіцієнт автономії на початок попереднього року складав 0,428, а в звітному році його значення збільшується до 0,632, що свідчить про стабільність, оскільки значення є в нормі.

Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів свідчить, що на початок попереднього року на 1 грн. власних коштів припадає 133,6 грн. залучених, даний показник зменшується на кінець періоду, але є в нормі.

Підприємство на початок попереднього року мало власні оборотні кошти в сумі 9 844,5 тис. грн., але на кінець звітного року їх величина збільшилась, що свідчить про покращення діяльності підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу на кінець звітного року порівняно з початком знаходиться майже в діапазоні нормативного значення.

Значення коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами впродовж двох років збільшувався.

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про ефективне вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та фінансову нестабільність функціонування підприємства на ринку.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис. грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	1005,2	802,8	P_1 – Найбільш термінові зобов'язання (1605+1615 ÷ 1660+1690+1700)	13 038,3	11 973,2	-12 033,1	-11 170,4

A_2 – Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	6 693,8	7 303,4	P_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	-	-	6 693,8	7 303,4
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170+1200)	17 625,2	17 857	P_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	27,4	17,4	17 597,8	17 839,6
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	6 379,7	6 669,5	P_4 – Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	18 638,2	20 642,1	-12 258,5	-13 972,6
<i>Баланс</i>	31 703,9	32 632,7	<i>Баланс</i>	31 703,9	32 632,7	x	x

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.16 видно, що впродовж року виконуються наступні рівняння:

а) на початок року

б) на кінець року

$A_1 < P_1$

$A_1 < P_1$

$A_2 > P_2$

$A_2 > P_2$

$A_3 > P_3$

$A_3 > P_3$

$A_4 < P_4$

$A_4 < P_4$

Баланс підприємства в звітному році не абсолютно ліквідним.

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (або табл.2.16) за допомогою табл. 2.17.

Таблиця 2.17– Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200	= 2,0	1,4	1,9	2,1	0,2
	1695					

2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200- -1100-1110	1,0	0,5	0,6	0,7	0,1
	1695					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,1	0,1	0,1	-
	1695					

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.17 видно, що коефіцієнти швидкої, поточної та абсолютної ліквідності знаходяться нижче меж норм, що негативно характеризує діяльність підприємства та свідчить про нездатність підприємства покрити свої термінові зобов'язання.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.18.

Таблиця 2.18 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050- 2130-2150	4 238,2	197,06	4 572,5	187,1	334,3	7,9
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-2 086,7	-97,02	-2 128,7	-87,1	- 42	2
1. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	2 151,5	x	2 443,8	x	292,3	13,6
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 - -2250 -2255	-	-	-	-	-	-

5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	-0,8	-0,04	-	-	0,8	- 100
6. Фінансові результат до оподаткування	2290 (2295)	2 150,7	100	2 443,8	100	293,1	13,6

З табл. 2.18 видно, що в звітному році порівняно з попереднім фінансовий результат до оподаткування був прибутком, який склав 2 443,8 тис. грн., або на 13,6%. Це відбулось за рахунок прибутку від операційної діяльності 2 443,8 тис. грн., або на 13,6%.

Фінансовий результат до оподаткування в попередньому році формувався за рахунок прибутку від операційної діяльності та збитку від іншої операційної діяльності, а в звітному році формувався за рахунок прибутку від операційної діяльності.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.19.

Таблиця 2.19 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	34 783,7	36 014,2	1 230,5	3,5
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	30 545,5	31 441,7	896,2	3
3. Інші операційні доходи	2120	27,3	4,6	-22,7	-83,1
4. Інші операційні витрати	2180	2 114	2 133,3	19,3	1
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050+2120-2180	2 151,5	2 443,8	292,3	13,6

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

З табл. 2.19 видно, що у звітному році порівняно з попереднім роком фінансовий результат від основної операційної діяльності був прибутковим, який склав 2 443,8 тис. грн. Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 3,5% та збільшення собівартості реалізованої продукції на 3%.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20 – Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс. відхил.
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	2 150,7	2 443,8	293,1
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1010	6 704,6	6 524,6	-180,0
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195	28 858,5	25 643,7	- 3 214,8
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	35 563,1	32 168,3	-3 394,8
5. Рентабельність виробництва, %	р.1:р.4·100%	6,05	7,6	1,55

*розраховано на підставі даних фінансової звітності

Дані табл. 2.20 свідчать, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва збільшилось на 1,55% пункт. На це вплинули наступні фактори:

-збільшення прибутку до оподаткування на 293,1 тис. грн. здійснило вплив і збільшило позитивне значення рентабельності виробництва на 0,75% пункти:

$$\Delta R = (2\,443,8 / (6\,704,6 + 28\,858,5)) * 100 - 4,5 = 6,8 - 6,05 = 0,75 \text{ п.}$$

- зменшення середньої річної вартості ОЗ на 180 тис. грн. призвело до збільшення рентабельності на 0,1% пункти:

$$\Delta R = (2\,443,8 / (6\,524,6 + 28\,858,5)) * 100 - 6,8 = 6,9 - 6,8 = 0,1 \text{ п.}$$

- зменшення середньорічної вартості оборотних коштів на 3214,8 тис. грн здійснило вплив і призвело до збільшення рентабельності виробництва на 0,7% пункти:

$$\Delta R = (2\,443,8 / (6\,524,6 + 25\,643,7)) * 100 - 6,9 = 7,6 - 6,9 = 0,7 \text{ п.}$$

Загальний вплив факторів: $-0,75 + 0,1 + 0,7 = 1,55 \text{ п.}$

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.21.

Таблиця 2.21 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	2 150,7	2 443,8	293,1	13,6
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	387,1	439,9	52,8	13,6
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295) – –2300	1 763,6	2 003,9	240,3	13,6

За даними табл. 2.21 видно, що сума чистого прибутку підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшилась на 240,3 тис. грн. або на 13,6%. Це відбулось за рахунок збільшення фінансового результату до оподаткування на 293,1 тис. грн. або на 13,6%, також відбулось збільшення витрат з податку на прибуток – на 52,8 тис. грн. або на 13,6%.

Висновки до другого розділу

Фінансово-економічний аналіз ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» свідчить, що чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. збільшився на 1 230,5 тис. грн. або на 3,5 %, а собівартість реалізованої продукції – на 896,2 тис. грн. або на 2,9 %. Фінансовий результат до оподаткування збільшився на 293,1 тис. грн. або 13,6 %. Це відбулося за рахунок збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 334,3 тис. грн. або 7,9 % та від прибутку від іншої діяльності у розмірі 0,8 тис. грн.

Слід відзначити, що у 2022 р. погіршилось використання основних засобів та оборотних коштів. Середня річна вартість основних засобів у 2022 році в порівнянні

з 2021 роком зменшилась на 180 тис. грн. або на 2,6%, а також зменшилась середня річна вартість оборотних коштів на 3 214,8 тис. грн. або на 11,1%.

Середня річна сума дебіторської заборгованості зменшилась на 1 446,4 тис. грн. або на 17,4 %, а також величина кредиторської заборгованості зменшилась на 5 266,2 тис. грн. або на 29,6 %, що має позитивний вплив на фінансовий стан та платоспроможність підприємства.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2022 році порівняно 2021 році збільшився на 0,2 % пункту, що є менше норми (норма = 2). Коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився на 0,1 (норма = 1). Коефіцієнт абсолютної ліквідності ніяк не змінився, а залишився на рівні 0,1 (норма > 0,2 [0,25...0,35]).

Таким чином, можна зробити висновок, що показники ліквідності нижчі нормативних значень, що свідчить про невисокий рівень платоспроможності. Таким чином, аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності за 2022-2021 роки свідчить про наявність тенденції покращення діяльності підприємства.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ЗНОСУ НА ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Облік діяльності у підприємства ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» ведеться згідно чинного законодавства, інструкціям, нормативно-правовим актам органів державної влади і місцевого самоврядування, керівним матеріалам фінансових, контрольно-ревізійних та податкових органів з організації бухгалтерського обліку та складання звітності, а також інших документів, які регулюють господарсько-фінансову діяльність підприємства.

Відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (далі Закон № 996) керівник ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» наказує встановити такі принципи, методи і процедури, що будуть використовуватись підприємством для складання та подання фінансової звітності і формувати облікову політику підприємства (Додаток А).

На підприємстві застосовується журнально-ордерна система обліку. Також застосовуються форми журналів-ордерів та інших облікових реєстрів, розроблені фахівцями підприємства в минулому році й адаптовані бухгалтерією до нової системи обліку. Для повної та реальної картини здійснюваних господарських операцій та їх результатів головний бухгалтер затверджує додаткову систему субрахунків і реєстрів аналітичного обліку. Складаються журнали-ордери та інші облікові реєстри щомісяця.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності на ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» проводять інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142 (зі змінами та доповненнями).

Забезпечення організації роботи бухгалтерського відділу на ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»: бухгалтерський облік на підприємстві ведеться бухгалтерією, керованої головним бухгалтером, яка підпорядковується безпосередньо керівництву. Бухгалтерія є самостійною структурною одиницею організації та в сучасних умовах на підприємстві діє вертикальний тип організації структури бухгалтерії (рис. 3.1).

Рис. 3.1 – Організація структури бухгалтерії*

*авторська розробка

При вертикальній структурі в бухгалтерії створюються відділи, очолювані заступником головного бухгалтера. Обов'язки головного бухгалтера визначаються посадовими інструкціями. Склад бухгалтерії та інших структурних підрозділів встановлюється штатним розкладом, а обов'язки кожного працівника регламентується відповідними посадовими інструкціями.

Головний бухгалтер призначається і звільняється з роботи керівником підприємства і підпорядковується безпосередньо йому, він забезпечує збереження бухгалтерських документів, прийом і звільнення з роботи матеріально відповідальних осіб, організацію проведення внутрішньогосподарського контролю, спільно з керівником підписує матеріальні, грошові, розрахункові, фінансові, кредитні документи, самостійно контролює правомірність здійснення операцій за документами, які він підписує.

Бухгалтери виконують такі функціональні завдання та обов'язки: самостійно складають або приймають до обліку первинні документи, систематизують

інформацію, відображену в цих документах, готують проміжні розрахунки для обліку господарських операцій та подають їх на розгляд.

Облік ведеться із застосуванням програмного забезпечення «BAS:Бухгалтерія» та типових форм первинних документів.

Програма «BAS:Бухгалтерія» вибрана ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» завдяки ряду переваг:

- програма не вимагає використання потужних комп'ютерів та їх мереж;
- сьогодні «BAS:Бухгалтерія» є однією з самих універсальних бухгалтерських програм;
- з допомогою «BAS:Бухгалтерія» можна вести усі існуючі види бухгалтерського і податкового обліку;
- надійність збереження даних та захищеність від помилок;
- максимальна здатність пристосовуватись до конкретної облікової задачі
- одержання потрібної документації за допомогою типових форм з мінімальними затратами часу;
- головним є присутність в ній готових шаблонів, алгоритмів, налаштувань, що побудовані на базі новітній SQL технологій;
- можна модифікувати під потреби конкретного бізнесу.

Працівники відділу бухгалтерії також застосовують для обробки інформації наступні програми: MSWord, MSeXcel. У програмі MSWord в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва та державних служб. Програма MSeXcel досить проста у застосуванні, з її допомогою можна автоматично прорахувати дані, скласти таблиці, що дозволяє вирішити низку питань, пов'язаних з обліком і не тільки. На ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» MSeXcel користуються майже всі підрозділи підприємства.

Керівником підприємства прийнято вести бухгалтерський облік на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і Інструкції №291 по журнально-ордерній формі.

Податковий облік на ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» здійснюється відповідно до Податкового кодексу України, затвердженого Верховною Радою України від 02.12.2010 № 2755-VI.

Підставою для формування даних податкового обліку є:

- первинні облікові документи;
- аналітичні документи бухгалтерського обліку.

Річна звітність подається не пізніше 20 лютого наступного за звітним роком, квартальна – до 25 числа місяця наступного за звітним кварталом. Річна фінансова звітність подається до відповідних органів у складі шести форм, наведених в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Форми фінансової звітності та їх характеристика*

Форми звітності	Характеристика
№ 1 «Баланс»	Фінансовий стан підприємства, склад активів, зобов'язань і власного капіталу
№ 2 «Звіт про фінансові результати»	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства
№ 3 «Звіт про рух грошових коштів»	Надходження та витрати грошових коштів
№ 4 «Звіт про власний капітал»	Зміни власного капіталу підприємства
№ 5 «Примітки до фінансової Звітності»	Доповнюють інформацію наведену в фінансових звітах
№ 6 «Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»	Інформація про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів

*авторська розробка

Перед складанням річної фінансової звітності у ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» обов'язково проводять інвентаризацію активів та зобов'язань підприємства. Для проведення інвентаризації на підприємстві створена постійно діюча комісія.

3.2. Організація на підприємстві обліку операцій з основними засобами та їх зносу

3.2.1. Організація обліку надходження основних засобів

Основні засоби на ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» здійснюється в результаті:

- придбання за плату;
- будівництво (підрядним і господарським способами);
- внесення засновниками до статутного капіталу;
- безоплатне одержання;
- отримання в обмін на неподібні об'єкти.

Облік основних засобів повинен забезпечити правильне документальне оформлення та своєчасне відображення в облікових регістрах надходження, переміщення всередині установи, вибуття з установи основних засобів та надання повних і об'єктивних даних для здійснення контролю за збереженням та правильним використанням кожного об'єкта.

Надходження основних засобів супроводжується відкриттям інвентарних карток їх обліку, присвоєнням їм інвентарних номерів та проведенням необхідних записів у регістрах аналітичного обліку.

Придбання об'єктів основних засобів за плату, а також їхнє будівництво являють собою капітальні інвестиції підприємства, для обліку яких призначений рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Форми первинного обліку основних засобів:

ОЗ-1 "Акт приймання - передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів"

ОЗ-2 "Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів"

ОЗ-5 "Акт № ___ про установку, пуск та демонтаж будівельної машини"

ОЗ-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів"

ОЗ-7 "Опис інвентарних карток по обліку основних засобів"

ОЗ-8 "Картка обліку рухів основних засобів"

ОЗ-9 "Інвентарний список основних засобів"

ОЗ-14 "Розрахунок амортизації основних засобів" (для промислових підприємств)

ОЗ-15 "Розрахунок амортизації основних засобів" (для будівельних організацій)

ОЗ-16 "Розрахунок амортизації по автотранспорту"

За дебетом рахунка 10 відображається надходження (придбаних, створених, безкоштовно отриманих) основних засобів, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основного засобу.

За кредитом рахунка 10 відображається вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визначених активом, а також у разі часткової ліквідності об'єкта основного засобу, сума уцінки основного засобу.

Дебетове сальдо означає наявність на звітну дату первісної (переоціненої) вартості власних об'єктів основних засобів, що знаходяться у розпорядженні підприємства [21].

ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» (платник податку на прибуток і ПДВ) за передоплатою придбало гусеничний трактор (табл. 3.2) за 4 800 000 грн, у тому числі ПДВ — 800 000 грн. До бази (місця стоянки) трактор доставлено автопоїздом сторонньої організації. Вартість послуг перевезення становила 36 000 грн, у тому числі ПДВ — 6 000 грн. ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» застрахувало трактор на випадок пошкодження на суму 9 000 грн. Відповідно до Порядку № 694 підприємство зареєструвало трактор в органах Держпродспоживслужби, сплативши за таку реєстрацію (отримання свідоцтва про реєстрацію машини і державного номерного знака) 207 грн. Придбаний трактор на підставі відповідного акту зараховано до складу основних засобів.

Таблиця 3.2 – Господарські операції з надходження основного засобу*

№ оп.	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Здійснено передоплату за трактор	371	311	4 800 000,0
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ за зареєстрованою в ЄРПН податковою накладною	641	644	800 000,0
3.	Отримано трактор	152	631	4 000 000,0
4.	Відображено зобов'язання за розрахунками з ПДВ	644	631	800 000,0
5.	Зараховано зобов'язання за передоплатою та отриманим трактором	631	371	4 800 000,0
6.	Отримано послуги перевезення	151	631	30 000,0

№ оп.	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
7.	Відображено податковий кредит з ПДВ за зареєстрованою в ЄРПН податковою накладною	641	631	6 000,0
8.	Сплачено за послуги перевезення	631	311	36 000,0
9.	Сплачено за послуги реєстрації	631	311	207,0
10.	Отримано послуги реєстрації	152	631	207,0
11.	Сплачено за послуги страхування	631	311	9 000,0
12.	Отримано страхове свідоцтво	91	631	9 000,0
13.	Введено трактор в експлуатацію	105	152	4 030 207,0

*систематизовано автором на підставі джерел [25,38]

3.2.2. Організація обліку вибуття основних засобів

Відповідно до П(С)БО 7 об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у випадку його вибуття внаслідок: продажу, безоплатної передачі, або невідповідності критеріям визнання активом.

Приймаючи рішення про списання основних засобів, комісія повинна виходити з того, що активи, які належать до основних засобів, неможливо або економічно недоцільно відновлювати, а також, якщо об'єкт не може бути реалізований або переданий іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Визначенням непридатності основних засобів, неможливості або неефективності проведення їх відновлювального ремонту повинна займатися компетентна, постійно діюча комісія.

Акт на списання основних засобів (ф. ОЗ - 3) застосовується для оформлення вибуття основних засобів, при повному або частковому їх списанні.

Коли об'єкти основних засобів не відповідають критеріям визнання активом, вони ліквідуються. Ліквідація основних засобів може проводитися за самостійним рішенням (у зв'язку з фізичним і моральним зносом) та з незалежних причин (руйнування, розкрадання) [5].

ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» реалізувало прицеп (табл. 3.3) залишковою вартістю 9 000 грн., знос якого склав 5 000 грн. Реалізаційна вартість прицепа склала 5 040 грн., в т.ч. ПДВ. Покупець перерахував грошові кошти на поточний рахунок.

Таблиця 3.3 – Господарські операції з вибуття основного засобу*

№ оп.	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Переведено прицеп до складу необоротних активів, утримуваних для продажу (на суму залишкової вартості)	286	10	9 000,0
2.	Списана сума зносу по реалізованому прицепу	131	10	5 000,0
3.	Відображена продажна вартість прицепа, що підлягає отриманню від покупця	377	712	5 040,0
4.	Нараховане податкове зобов'язання з ПДВ	712	641	840,0
5.	Списана собівартість реалізованого прицепа, утримуваного для продажу	943	286	9 000,0
6.	Надійшли грошові кошти від покупця	311	377	5 040,0
7.	Списана залишкова вартість на фінансові результати	793	943	9 000,0
8.	Відображене списання доходу від реалізації прицепа	712	793	4 200,0
9.	Фінансові результати від реалізації прицепа списані на збитки	442	793	4 800,0

*систематизовано автором на підставі джерел [9,25]

3.2.3. Синтетичний та аналітичний облік основних засобів та їх зносу

Порядок ведення обліку основних засобів регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби», іншими законодавчими актами і нормативними документами. Синтетичний облік основних засобів, згідно з Планом рахунків, ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», який передбачений для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості.

За дебетом рахунка 10 «Основні засоби» відображають:

- надходження (придбаних, створених, безкоштовно отриманих) основних засобів, зарахованих на баланс підприємства;
- суми витрат, що пов'язані з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що приводять до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта;
- суму дооцінки вартості об'єкта основних засобів.

За кредитом рахунку 10 «Основні засоби» відображають:

– вибуття основних засобів внаслідок реалізації, ліквідації, безкоштовної передачі іншим підприємствам;

– часткові ліквідації;

– суму уцінки вартості основних засобів [4].

Аналітичний облік основних засобів здійснюється в інвентарних картках за формою № ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів». На кожен об'єкт основних засобів відкривається картка, в якій записуються всі дані, що характеризують об'єкт: інвентарний номер, первісна вартість, норми амортизаційних відрахувань, дата виготовлення чи введення, технічна характеристика та ін. Основою для заповнення інвентарних карток є дані акту за формою № ОЗ-1.

Для синтетичного обліку використовується Журнал-ордер № 13 при журнально-ордерній формі обліку, Журнал № 4 – при журнальній формі, або відповідні електронні реєстри – при автоматизованій [16].

3.2.4. Організація обліку ремонтів та модернізації основних засобів

Особливого первинного оформлення потребують операції з ремонту основних засобів. Якщо послуги з техобслуговування виконуються силами сторонньої організації, то первинним документом буде акт виконаних робіт (наданих послуг). Якщо підприємство самостійно виконує ремонтні роботи, то документами, що підтверджують вартість матеріалів будуть типова форма № М-11 «Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів» або лімітно-забірні картки типових форм № М-8 або № М-9. Витрати на оплату праці документуються за допомогою нарядів на відрядну роботу (індивідуальних чи для бригади).

Перш ніж розпочати ремонт, об'єкт оглядають. На підставі огляду складають відомість дефектів, або відомість дефектів на ремонт машин окремо на кожний об'єкт, що підлягає ремонту.

У відомості дефектів зазначається обсяг і характер робіт, найменування деталей, що потребують заміни. На підставі такої інформації підприємство має

можливість розрахувати вартість ремонтів, а також проконтролювати обсяг виконаних робіт і списаних матеріалів.

Для оформлення приймання-здачі основних засобів із ремонту, реконструкції та модернізації, виконаних власними силами або сторонніми організаціями (підрядниками), використовують Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих (модернізованих) об'єктів.

При виконанні ремонту, реконструкції власними силами сільськогосподарського підприємства Акт підписують працівники структурного підрозділу, що приймали основні засоби, та представники структурного підрозділу, які виконували ремонт чи реконструкцію. Після цього Акт здають до бухгалтерії сільськогосподарського підприємства. Акт підписується головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства чи уповноваженими особами.

Зміни до характеристики об'єкта, пов'язані із капітальним ремонтом, реконструкцією та модернізацією, повинні бути внесені до технічного паспорту відповідного об'єкта основних засобів.

У випадку, коли ремонт, реконструкцію або модернізацію виконує стороннє підприємство, Акт складають у двох примірниках, та другий примірник передають підприємству, що виконує ремонт, реконструкцію або модернізацію [37].

3.2.5. Організація обліку інших необоротних активів

До інших необоротних матеріальних активів переважно належать активи з невеликою вартістю, з терміном служби більше одного року або активи виробничого циклу. Підприємство самостійно визначає вартісну межу між основними засобами та малоцінними необоротними матеріальними активами, про що зазначається у наказі про облікову політику.

Облік інших необоротних матеріальних активів регламентується тими ж інструктивними та нормативними документами, що й облік основних засобів (П(С)БО 7, Інструкція № 291, Методичні рекомендації з обліку основних засобів та ін.).

До інших необоротних матеріальних активів належать столи, крісла, інші меблі, інструменти, господарський інвентар, бібліотечні фонди, оргтехніка, мала обчислювальна техніка, тимчасові (нетитульні) споруди, предмети прокату, інвентарна тара, природні ресурси.

Облік інших необоротних матеріальних активів здійснюють на таких субрахунках активного рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи»:

- 11.1 «Бібліотечні фонди»;
- 11.2 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»;
- 11.3 «Тимчасові (нетитульні) споруди»;
- 11.4 «Природні ресурси»;
- 11.5 «Інвентарна тара»;
- 11.6 «Предмети прокату»;
- 11.7 «Інші необоротні матеріальні активи».

За дебетом рахунку 11 відображається надходження інших необоротних матеріальних активів та їх дооцінка, а за кредитом – їх вибуття та уцінка.

Інші необоротні матеріальні активи оприбутковуються на підприємстві актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за формою ОЗ-1. При оприбуткуванні таких активів складаються аналогічні записи, як і при надходженні основних засобів. Виняток становлять придбання інших необоротних матеріальних активів внаслідок здійснення капітальних інвестицій. З цією метою використовується субрахунок 15.3 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів» замість субрахунків 15.1 «Капітальне будівництво» і 15.2 «Придбання (виготовлення) основних засобів».

У разі передачі в експлуатацію інших необоротних матеріальних активів дебетується рахунок 11 (відповідні субрахунки) та кредитується субрахунок 15.3 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів». За такими активами нараховується амортизація з використанням методів, передбачених П(С)БО 7. При цьому мають місце особливості нарахування амортизації за малоцінними необоротними матеріальними активами та бібліотечними фондами.

Амортизація за такими активами може нараховуватися:

– у розмірі 50 % вартості об'єкта (за умов його передачі в експлуатацію) і списання інших 50 % (під час вибуття об'єкта з експлуатації); нарахування амортизації за цим методом здійснюється у відповідному електронному реєстрі;

– у розмірі 100 % вартості об'єкта при його передачі в експлуатацію.

Особливим видом інших необоротних матеріальних активів є тимчасові (нетитульні) споруди, які обліковуються на субрахунку 11.3. До них належать малі об'єкти допоміжного характеру, які використовуються для потреб будівництва і не включені до титулу, а саме: паркани та огорожі (за винятком спеціальних, архітектурно оформлених), необхідні для виконання робіт; огорожі майданчиків, ділянок тощо; при об'єктні конторки і комори виконробів і майстрів; пристосування з техніки безпеки, запобіжні дашки; складські приміщення (комори) і навіси при об'єктах будівництва; душові, неканалізаційні вбиральні; приміщення для обігріву робітників у холодну пору року; перехідні містки, дошки для ходіння тощо.

Амортизація за тимчасовими (нетитульними) спорудами нараховується, в основному, з використанням прямолінійного методу, виходячи із терміну корисного використання і вартості, що амортизується.

Вартість, що амортизується, розраховується шляхом віднімання від первісної вартості ліквідаційної вартості (доходів від ліквідації за виключенням витрат, пов'язаних з ліквідацією) [19].

3.2.6. Організація обліку зносу (амортизації) основних засобів

Відповідно до П(С)БО № 7 амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів: прямолінійний, метод зменшення залишкової вартості, метод прискорення зменшення залишкової вартості, кумулятивний та виробничий.

Розглянемо кожен метод амортизації у ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» на вантажному автомобілі.

Первісна вартість вантажного автомобіля — 10 000 грн. Очікуваний строк служби — 5 років. Ліквідаційна вартість автомобіля у вигляді матеріалів — 1000 грн.

Прямолінійний метод

Визначимо вартість об'єкта, що амортизується, і суму амортизації.

$$\frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Строк корисної експлуатації}} = 1800 \text{ грн}$$

Отже, норма амортизації за рік становитиме: $(1800 : 9000) \times 100 \% = 20 \%$ щорічно.

Нарахування амортизації за прямолінійним методом протягом п'яти років відображається у табл. 3.4 ось так:

Таблиця 3.4 – Нарахування амортизації за прямолінійним методом*

Роки	Первісна вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1	10 000	1800	1800	8200
2	10 000	1800	3600	6400
3	10 000	1800	5400	4600
4	10 000	1800	7200	2800
5	10 000	1800	9000	1000

* авторська розробка

Метод зменшення залишкової вартості

Норма амортизації вантажного автомобіля становитиме:

$$1 - (1000 : 10\,000)^{1/5} = 1 - 0,631 = 0,369.$$

Отримаємо розрахунок амортизаційних відрахувань у розрізі років (табл. 3.5)

Таблиця 3.5 – Розрахунок відрахувань у розрізі років*

Роки	Первісна вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1	2	$3 = 5 \times H_a$	4	$5 = 2 - 4$
1	10 000	$10\,000 \times 0,369 = 3690$	3690	6310
2	10 000	$6310 \times 0,369 = 2328$	6018	3982
3	10 000	$3982 \times 0,369 = 1469$	7487	2513
4	10 000	$2513 \times 0,369 = 927$	8414	1586
5	10 000	586**	9000	1000

* авторська розробка

** за останній рік експлуатації сума амортизації коригується.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості

За рівномірним методом норма амортизації вантажного автомобіля на рік становила 20 %. Обчислимо суму амортизаційних відрахувань за методом прискореного зменшення залишкової вартості (ПЗЗВ) при подвійній нормі

амортизації — 40 %. Фіксована ставка в 40 % відноситься до залишкової вартості в кінці кожного року (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Обчислення відрахувань за методом ПЗЗВ *

Роки	Первісна вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1	2	$3 = 5 \times H_a$	4	$5 = 2 - 4$
2	10 000	$40\% \times 10\,000 \text{ грн} = 4000$	4000	6000
3	10 000	$40\% \times 6000 \text{ грн} = 2400$	6400	3600
4	10 000	$40\% \times 3600 \text{ грн} = 1440$	7840	2160
5	10 000	$40\% \times 2160 \text{ грн} = 864$	8704	1296
6	10 000	296**	9000	1000

* авторська розробка

** сума амортизації за останній рік експлуатації обмежується величиною, що необхідна для зменшення залишкової вартості.

Кумулятивний метод

Обчислимо суму амортизації для вантажного автомобіля, строк корисної служби якого 5 років. Сума чисел — років експлуатації автомобіля становитиме 15:

$$1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15.$$

Сума амортизаційних відрахувань за кумулятивним методом (табл. 3.7) у цьому випадку виглядатиме так:

Таблиця 3.7 – Обчислення відрахувань за кумулятивним методом*

Роки	Первісна вартість	Вартість, яка амортизується	Коефіцієнт	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1	2	3	4	$5 = 3 \times 4$	6	$7 = 2 - 6$
1	10 000	9000	$5 : 15 = 0,33$	2970	2970	7030
2	10 000	9000	$4 : 15 = 0,27$	2430	5400	4600
3	10 000	9000	$3 : 15 = 0,20$	1800	7200	2800
4	10 000	9000	$2 : 15 = 0,13$	1170	8370	1630
5	10 000	9000	$1 : 15 = 0,07$	630	9000	1000

* авторська розробка

Виробничий метод

Якщо плановий випуск продукції — 50 000 одиниць. Виробнича ставка амортизації вантажного автомобіля (див. попередній приклад) визначається так:

$$\frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Плановий випуск продукції}} = \frac{10\,000 - 1\,000}{50\,000} = 0,18 \text{ грн/од. продукції}$$

Якщо передбачити, що за перший рік випуск продукції становитиме 10 000, за другий — 11 000, за третій — 10 100, за четвертий — 9000 і за п'ятий — 9900 од., то нарахування амортизації за виробничим методом протягом п'яти років можна відобразити оформленням (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Нарахування амортизації за виробничим методом *

Роки	Первісна вартість	Випуск продукції, од.	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1	2	3	4 = 3 x Коef.	5	6 = 2 – 5
1	10 000	10 000	1800	1800	8200
2	10 000	11 000	1980	3780	6220
3	10 000	10 100	1818	5598	4402
4	10 000	9000	1620	7218	2782
5	10 000	9900	1782	9000	1000

* авторська розробка

Амортизація показує поступове перенесення вартості основних засобів у міру їх зносу на новостворюваний продукт.

Порядок нарахування і використання амортизаційних відрахувань у бухгалтерському обліку визначено законодавством та П(С)БО 7 "Основні засоби".

Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу необоротних активів, що підлягають амортизації, передбачено пасивний контрактивний рахунок 13 "Знос (амортизація) необоротних активів". Облік зносу (амортизації) необоротних активів відображається в журналі № 4 [37].

Застосовуються форми ОЗ-14 «Розрахунок амортизації основних засобів» (для промислових підприємств), ОЗ-15 «Розрахунок амортизації основних засобів» (для будівельних організацій), ОЗ-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту» для визначення суми амортизації основних засобів, що належить до нарахування у звітному місяці [13].

ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» безоплатно отримало обприскувач (табл. 3.9) справедливою вартістю 54 000 грн. Ліквідаційна вартість дорівнює нулю. Строк

корисного використання становить 5 років. За транспортування обприскувача сплачено 1 800 грн. (у тому числі ПДВ — 300 грн.).

Таблиця 3.9 – Господарські операції з амортизацією основного засобу

№ оп.	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Отримано безкоштовно обприскувач	152	424	54 000,00
2.	Отримано транспортні послуги	152	631	1 500,00
3.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ за отриманими транспортними послугами	644	631	300,00
		641	644	300,00
4.	Оплачено транспортні послуги	631	311	1 800,00
5.	Введено в експлуатацію безоплатно одержаний обприскувач	104	152	55 500,00
6.	Нараховано амортизацію обприскувача в наступному місяці за місяцем його введення в експлуатацію	91	131	925,00

* авторська розробка

Отже, теоретичні і практичні засади організації обліку амортизації основних засобів необхідно удосконалювати у напрямі зближення фінансового і податкового обліку, максимально пристосовуючи до практичних потреб суб'єктів підприємницької діяльності, що виникають у процесі прийняття управлінських рішень щодо амортизації основних засобів, їхнього руху та ефективності їх використання. Основними шляхами удосконалення організації обліку амортизації основних засобів є раціоналізація як кожної групи документів, так і методів, і способів обробки і узагальнення інформації обліку амортизації основних засобів, адаптованих до сучасних умов.

3.3. Автоматизація обліку і контролю основних засобів на підприємстві

Сучасний етап функціонування економіки характеризується зростанням інформаційного навантаження на управлінський персонал. Це визначає актуальність проблеми комплексної автоматизації управлінської діяльності та бухгалтерського обліку на основі сучасних інформаційних технологій.

На сьогоднішній день проблеми автоматизації обліку основних засобів, їх зносу та амортизації вирішуються не зовсім задовільно. Звичайно, для невеликих

підприємств з невеликою кількістю основних засобів ця проблема не є настільки актуальною. На таких підприємствах облік наявних фондів і щомісячний розрахунок амортизації ведеться на базі загальної бухгалтерської програми, з використанням аналітики за балансовими рахунками. [26]

На сьогодні найефективнішим способом забезпечення достовірної та обґрунтованої інформації є використання сучасних інформаційних систем обліку на підприємстві. Тому важливим є питання використання інформаційних систем обліку вітчизняними підприємствами та вдосконалення організації їх роботи.

Ефективне управління основними засобами неможливе без оперативності в обліку, контролі за їх надходженням і використанням, неможливо без застосування в обліку комп'ютерних технологій. [31]

За умов комп'ютерної технології передбачається вирішення таких задач з обліку основних засобів:

- формування і ведення картотеки основних засобів;
- оприбуткування основних засобів;
- введення в експлуатацію основних засобів;
- нарахування зносу (амортизації) основних засобів;
- вибуття основних засобів через реалізацію, ліквідацію і списання;
- формування регістрів аналітичного і синтетичного обліку основних засобів.

В комп'ютерній системі для формування і відображення операцій руху основних засобів передбачено відповідні шаблони електронних документів, а обліковообчислювальні роботи виконуються автоматично на обчислювальних машинах з використанням програмного забезпечення. [26]

Найбільш широкого використання та популярності для виконання облікових задач набули такі програми: «MASTER:Бухгалтерія», «Парус», «БЕСТ», «BAS Бухгалтерія» та ін.

Основним принципом ведення обліку основних засобів в підсистемі є їх пооб'єктний облік, тобто кожен об'єкт основних засобів повинен враховуватися окремо, як самостійний елемент довідника «Основні засоби». Для ведення пооб'єктного обліку основних засобів використовуються рахунки плану рахунків

бухгалтерського обліку: всі субрахунки рахунку 10 «Основні засоби». Необхідно враховувати, що аналітичний облік в програмі ведеться за допомогою спеціального механізму «субконто».

Основна інформація про об'єкти основних засобів (параметри їх обліку) зберігається в реєстрах відомостей. Ця інформація заповнюється автоматично при проведенні документів. Дані про рахунки обліку необоротних активів і приналежності до податкової групи визначається тільки при введенні в експлуатацію основного засобу.

При прийнятті до обліку об'єкта основного засобу вказуються рахунок бухгалтерського обліку основних засобів і рахунок амортизації, матеріально відповідальна особа, спосіб амортизації та строк корисного використання основного засобу.

Для автоматизації обліку витрат на ремонт основних засобів необхідно використовувати електронний документ «Модернізація необоротних активів».

Інформація про списання і реалізацію основних засобів вноситься в програму за допомогою документа «Ліквідація необоротних активів».

Для отримання аналітичних і підсумкових даних а також формування фінансової і податкової звітності на підставі внесеної інформації використовують стандартні і регламентовані звіти. [31]

Зважаючи на негативні аспекти процесу автоматизації варто зазначити, що основний недолік процесу автоматизації обліку основних засобів зводиться до значних капітальних вкладень на придбання програмного продукту, вкладення коштів на його устанавлення на робочих комп'ютерах, а також значного часу на навчання обліковців працювати в новій системі, в тому числі відвідування спеціальних курсів, підвищення кваліфікації.

Неабиякою є проблема пов'язана з вибором програмного забезпечення, яке б найбільш повно розкривало інформацію, сформовану за даними бухгалтерського обліку. Більшість існуючих бухгалтерських програм самостійно виконують тільки рознесення проводок в реєстрі обліку. Крім того як правило бухгалтерська програма

розробляться програмістом, знайомим з обліком з чужих слів, або бухгалтером, не знайомим з усіма тонкощами системного програмування.

Іншою важливою проблемою, на яку слід звернути увагу при проектуванні комп'ютерної системи бухгалтерського обліку, є можливість пристосування програм до змін у законодавстві. Якщо під час проектування системи не врахувати цього аспекту обліку, то експлуатація комп'ютерної системи може значно ускладнитись, а іноді стати зовсім неможливою.

Однак автоматизація обліку основних засобів на підприємстві надає і ряд істотних переваг, серед яких: оперативне ведення, обробка і формування вихідної інформації з обліку основних засобів; автоматизація документування первинної інформації; оперативного управління, контролю за наявністю і рухом основних засобів; швидкість розрахунку амортизації об'єктів основних засобів; збільшення швидкості обліку інформацією між управлінськими органами і керованими об'єктами; зменшення витрат часу на підготовку інформації з обліку основних засобів; прийняття управлінських рішень за наявною інформацією; значне вдосконалення процесу організації обліку основних засобів. [18]

Таким чином, використання бухгалтерських програм не лише дає змогу отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій основних засобів, але й сприяє покращенню організації роботи на підприємстві, полегшенню ведення обліку та зростанню продуктивності роботи персоналу.

У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій підприємствам варто постійно вдосконалювати автоматизацію облікових процедур, адже від цього залежить не лише внутрішній аспект розвитку підприємства (підвищення оперативності ведення бухгалтерського обліку), але й зовнішній – конкурентноспроможність, лідерство на ринку та вихід на міжнародний ринок. [31]

Висновки до третього розділу

Облік діяльності у підприємства ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» ведеться згідно чинного законодавства, інструкціям, нормативно-правовим актам органів державної

влади і місцевого самоврядування, керівним матеріалам фінансових, контрольно-ревізійних та податкових органів з організації бухгалтерського обліку та складання звітності, а також інших документів, які регулюють господарсько-фінансову діяльність підприємства.

Забезпечення організації роботи бухгалтерського відділу на ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»: бухгалтерський облік на підприємстві ведеться бухгалтерією, керованої головним бухгалтером, яка підпорядковується безпосередньо керівництву. Бухгалтерія є самостійною структурною одиницею організації та в сучасних умовах на підприємстві діє вертикальний тип організації структури бухгалтерії.

Облік ведеться із застосуванням програмного забезпечення «BAS:Бухгалтерія» та типових форм первинних документів.

Керівником підприємства прийнято вести бухгалтерський облік на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і Інструкції №291 по журнально-ордерній формі.

Надходження основних засобів супроводжується відкриттям інвентарних карток їх обліку, присвоєнням їм інвентарних номерів та проведенням необхідних записів у реєстрах аналітичного обліку.

Придбання об'єктів основних засобів за плату, а також їхнє будівництво являють собою капітальні інвестиції підприємства, для обліку яких призначений рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Приймаючи рішення про списання основних засобів, комісія повинна виходити з того, що активи, які належать до основних засобів, неможливо або економічно недоцільно відновлювати, а також, якщо об'єкт не може бути реалізований або переданий іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Визначенням непридатності основних засобів, неможливості або неефективності проведення їх відновлювального ремонту повинна займатися компетентна, постійно діюча комісія.

Коли об'єкти основних засобів не відповідають критеріям визнання активом, вони ліквідуються. Ліквідація основних засобів може проводитися за самостійним рішенням (у зв'язку з фізичним і моральним зносом) та з незалежних причин (руйнування, розкрадання).

Ефективне управління основними засобами неможливе без оперативності в обліку, контролі за їх надходженням і використанням, неможливо без застосування в обліку комп'ютерних технологій.

В комп'ютерній системі для формування і відображення операцій руху основних засобів передбачено відповідні шаблони електронних документів, а обліковообчислювальні роботи виконуються автоматично на обчислювальних машинах з використанням програмного забезпечення.

використання бухгалтерських програм не лише дає змогу отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій основних засобів, але й сприяє покращенню організації роботи на підприємстві, полегшенню ведення обліку та зростанню продуктивності роботи персоналу.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ДОСТОВІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

4.1. Задачі та джерела аудиту основних засобів

Основні засоби є важливим елементом ресурсного потенціалу будь-якого підприємства, оскільки визначають обсяги виробництва і його виробничу потужність та є одним із важливих чинників, які впливають на визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

Це обумовлює особливі вимоги до інформації про наявність, рух, стан і використання основних засобів. Користувачі мають бути забезпечені достовірною, повною, а найважливіше прозорою інформацією щодо основних засобів.

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкт господарювання, а також є його важливою частиною, так як може значно впливати на його кінцеві результати. Це також процес досить трудомісткий і потребує обробки великої кількості інформації, тому велике значення має вдосконалення організації та методики аудиту основних засобів.

Мета проведення аудиту основних засобів відповідно до МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» є висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів. [35]

Основними завданнями аудиту основних засобів є:

1). Аудит обліку основних засобів, тобто перевірка правильності відображення всіх операцій з цими об'єктами (надходження, вибуття, внутрішнє переміщення). У тому числі перевіряється облік орендованих і зданих в оренду ОЗ на позабалансових рахунках.

2). Контроль правильності нарахування амортизації і віднесення її на витрати в бухгалтерському та податковому обліку.

3). Перевірка відображення операцій по поточному ремонту і модернізації ОЗ.

4). Перевірка чинного в організації порядку забезпечення схоронності ОЗ.

5). Аналіз ефективності використання ОЗ. [34]

Джерелами інформації для аудиту основних засобів відображено на рис. 4.1 та рис. 4.2:

Джерела інформації:

- інформація за договорами купівлі-продажу об'єктів, договорами на капітальне будівництво, архітектурно-технічними паспортами, розрахунками кошторисами, страховими полісами, актами прийому-передачі, актами на списання, картками (книгами, відомостями) інвентарного обліку, розрахунками нарахування амортизації;

- записами в облікових регістрах за рахунками 10 «Основні засоби», 13 «Знос необоротних активів амортизація», 15 «Капітальні інвестиції», Журнал 4, відомості аналітичного обліку № 4.1, 4.2, 4.3;

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1);
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ф. № 2);
- Звіт про власний капітал (ф. № 4);
- Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5);
- Наказ про облікову політику в частині обліку основних засобів;
- Документація внутрішнього аудитора щодо контролю основних засобів;
- Відповіді на запит від постачальників основних засобів або підрядників.

Рис. 4.1 - Групування основних засобів за іншими класифікаційними ознаками [11]

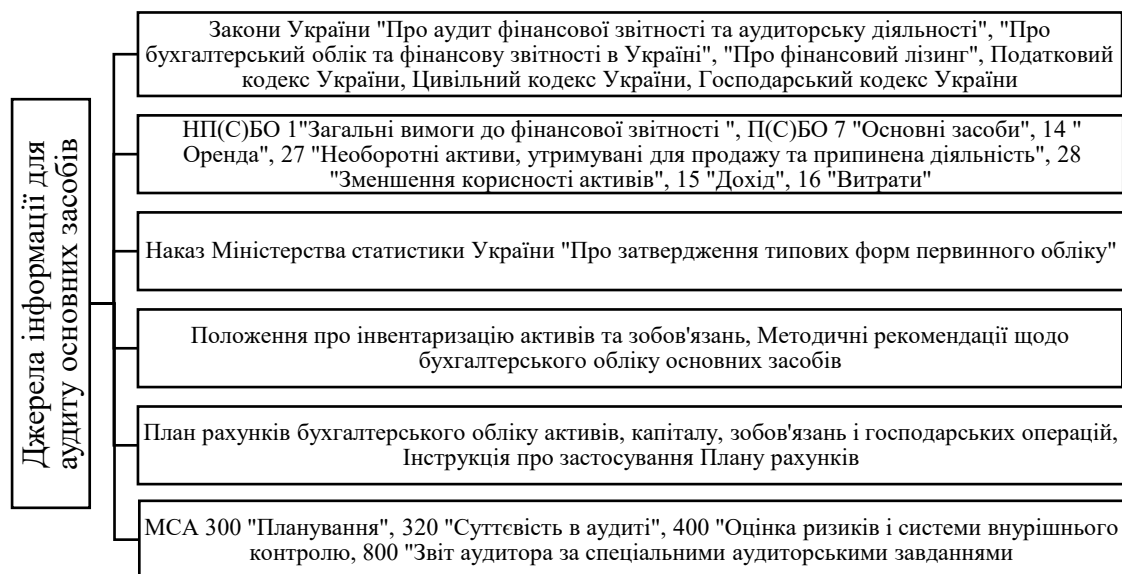

Рис. 4.2 - Основні законодавчі акти та нормативи для аудиту основних засобів [11]

4.2. Методика проведення аудиту основних засобів

Стратегія проведення аудиту основних засобів розробляється виходячи із норм МСА 300 "Планування". На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства. Отже, з метою оцінки ефективності

внутрішнього контролю основних засобів аудитор проводить тестування, у процесі якого з'ясовує такі питання:

- наявність на підприємстві основних засобів (власних, в ремонті, переданих в оренду, орендованих тощо);

- порядок присвоєння кожному об'єкту основних засобів у момент надходження на підприємство відповідного інвентарного номера:

- порядок і повнота виписки інвентарних карток;

- чи проставляються інвентарні номери у первинних документах з обліку об'єктів основних засобів;

- збереження первинних документи з обліку об'єктів основних засобів у бухгалтерії;

- порядок ведення аналітичного обліку основних засобів;

- наявність договорів про повну матеріальну відповідальність з особами, які відповідають за збереження основних засобів;

- наявність на підприємстві спеціальної постійно діючої комісії для оперативного вирішення проблем, пов'язаних з використанням та обліком нематеріальних активів;

- правильність проведення класифікації основних засобів;

- чи проводилась інвентаризація основних засобів при встановленні фактів зловживань, крадіжок, псування; за приписом судово-слідчих органів; при консервації основних засобів; при зміні матеріально відповідальної особи; перед складанням річного бухгалтерського звіту; при зміні керівництва підприємства; перед проведенням переоцінки;

- чи підлягають інвентаризації зі складанням окремого опису основні засоби, що є в оренді або на зберіганні:

- чи проводиться збирання та аналіз даних про об'єкти основних засобів, щодо яких планується переоцінка та визначення їх справедливої вартості;

- ведення на підприємстві аналітичного обліку переоцінки основних засобів з відображенням даних в аналітичному обліку;

- зміна методів нарахування амортизації основних засобів протягом поточного періоду;

- чи призупиняється нарахування амортизації основних засобів на період перебування об'єкта на реконструкції, модернізації, добудові, дообладнанні, консервації;

- наявність у складі основних засобів повністю зношених основних засобів;

- наявність у складі основних засобів, щодо яких існують судові позови;

- наявність у складі основних засобів, які передані під заставу;

- інші питання, обумовлені завданнями аудиту. [36]

Оцінивши систему внутрішнього контролю на підприємстві, аудитор переходить до планування аудиту, кінцевим результатом якого є складання плану аудиту (рис.4.3):

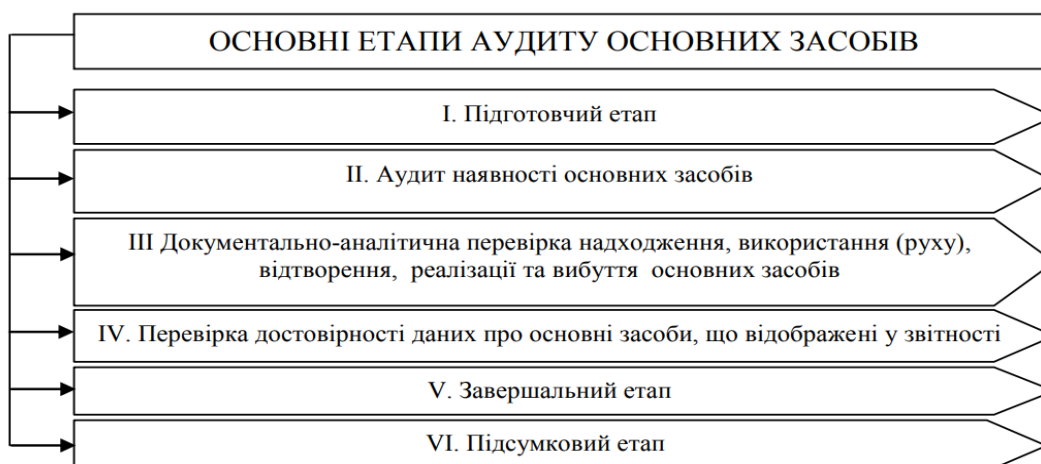

Рис. 4.3 - Модель організації аудиту основних засобів [11]

Під час опитування чи документальної перевірки аудиторів необхідно вивчити питання облікової політики щодо об'єктів основних засобів, методи нарахування амортизації, які використовуються на підприємстві; чи відбувалися зміни методів нарахування амортизації і чи наявні необхідні пояснення в примітках до річної фінансової звітності.

На першому етапі аудитор ознайомлюється з специфікою діяльності підприємства, організацією бухгалтерського та податкового обліку основних засобів, здійснює оцінку системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві,

визначає методи перевірки та кількість необхідних аудиторських процедур і складає програму проведення аудиту.

На другому етапі здійснюється аудит наявності основних засобів, який може бути проведений двома способами:

- через інвентаризацію (у разі невеликої кількості засобів) за умови визначення в договорі на проведення аудиту права присутності аудитора при проведенні інвентаризації;

- документальною перевіркою – другий спосіб полягає в тому, що об'єкт основних засобів вважають наявним, якщо існують документи, що підтверджують його придбання, отримання на безоплатній основі, створення тощо, в реєстрах обліку зроблено відповідний запис.

На третьому етапі проводять аудит господарських операцій з основними засобами. Аудитор перевіряє правильність формування первісної вартості при надходженні об'єктів основних засобів, вивчає порядок відображення в обліку переоцінки, перевіряє правильність обліку та віднесення витрат на ремонт, а також правомірність та порядок обліку вибуття основних засобів.

На четвертому етапі аудитор перевіряє достовірність даних про основні засоби, що відображені у звітності підприємства.

Завершальний етап: аудит закінчується аналізом показників ефективності використання основних засобів. Аудитор розраховує показники фондівддачі, фондомісткості, коефіцієнти оновлення, руху та аналізує причини їх зміни.

Підсумковий етап – на цьому етапі відбувається узагальнення результатів аудиторської перевірки з метою формування аудиторського звіту та підготовки відповідного виду аудиторського висновку, в якому вказує виявленні недоліки, їхні причини та пропонує шляхи їх вирішення. [11]

На підставі загального плану аудиту, для забезпечення належної роботи, аудитор розробляє та документально оформлює аудиторську програму, яка деталізує пункти плану та є детальною інструкцією для виконавців (табл. 4.1):

Таблиця 4.1 – Програма аудиторської перевірки основних засобів*

Етапи аудиторської перевірки	Мета та завдання аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази
Підготовчий	Попереднє знайомство з підприємством, оцінка систем контролю та бухгалтерського обліку, визначення аудиторського ризику, планування аудиту ОЗ	Опитування і анкетування керівництва підприємства та персоналу, вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, документальна перевірка, спостереження	Статут підприємства, накази, звіт про попередню аудиторську перевірку, інвентарні картки, дані синтетичного та аналітичного обліку ОЗ
Фізична перевірка	Оцінка достовірності результатів проведеної інвентаризації ОЗ	Спостереження за проведенням інвентаризації ОЗ, вибіркова перевірка її результатів	Матеріали інвентаризації, облікові записи по ОЗ
Основний	Контроль оцінки ОЗ, встановлення їх належності, перевірка достовірності облікових записів і залишків у балансі, перевірка правильності нарахування зносу та визначення витрат на ремонт ОЗ	Зіставлення даних інвентаризації, синтетичного та аналітичного обліку, запит до постачальників (підрядників), документальна вибіркова перевірка, перевірка арифметичних підрахунків, аналіз	Акти інвентаризації, первинна документація по ОЗ, облікові реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відповіді на запит, баланс
Завершальний	Складання розділу аудиторського звіту про ОЗ підприємства	Систематизація та ґрунтування отриманої на попередніх етапах інформації, аналіз, складання звіту та аудиторського висновку	Робоча документація, складена на попередніх етапах перевірки

*систематизовано автором на підставі джерел [11]

Аудиторський висновок щодо достовірності відображення інформації про основні засоби у фінансовій звітності наведено у додатку Б.

Основні засоби суттєво впливають на результати господарської діяльності підприємства, тому контроль за станом їх збереження, наявності й ефективності використання повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. На сьогодні аудит як вид контролю є необхідним та обґрунтованим, оскільки володіння достовірною інформацією – передумова успішного функціонування промислових підприємств. Аудит операцій з основними засобами є складовою аудиту активів підприємства і сприяє вчасному виявленню помилок і шахрайств, підвищенню ефективності використання основних засобів і забезпеченню належної якості ведення обліку. [11]

Висновки до четвертого розділу

Аудит основних засобів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкт господарювання, а також є його важливою частиною, так як може значно впливати на його кінцеві результати. Це також процес досить трудомісткий і потребує обробки великої кількості інформації, тому велике значення має вдосконалення організації та методики аудиту основних засобів.

Основними завданнями аудиту основних засобів є:

1). Аудит обліку основних засобів, тобто перевірка правильності відображення всіх операцій з цими об'єктами (надходження, вибуття, внутрішнє переміщення). У тому числі перевіряється облік орендованих і зданих в оренду ОЗ на позабалансових рахунках.

2). Контроль правильності нарахування амортизації і віднесення її на витрати в бухгалтерському та податковому обліку.

3). Перевірка відображення операцій по поточному ремонту і модернізації ОЗ.

4). Перевірка чинного в організації порядку забезпечення схоронності ОЗ.

5). Аналіз ефективності використання ОЗ.

На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства.

Під час опитування чи документальної перевірки аудиторіві необхідно вивчити питання облікової політики щодо об'єктів основних засобів, методи нарахування амортизації, які використовуються на підприємстві; чи відбувалися зміни методів нарахування амортизації і чи наявні необхідні пояснення в примітках до річної фінансової звітності.

На підставі загального плану аудиту, для забезпечення належної роботи, аудитор розробляє та документально оформлює аудиторську програму, яка деталізує пункти плану та є детальною інструкцією для виконавців.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Метою даної кваліфікаційної роботи було розглянути та усунути порядок обліку основних засобів. Основні засоби відіграють величезну роль у процесі праці, так як вони у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства. Основні засоби - один з найважливіших чинників будь-якого виробництва. Основні засоби за Податковим кодексом України – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20 000 грн. (до 23.05.2020 – 6 000), невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 000 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік. Їх стан та ефективне використання прямо впливають на кінцеві результати господарської діяльності підприємств.

1. В результаті проведеного дослідження в першому розділі було розглянуто порядок оцінки, класифікації, обліку і документальне оформлення основних засобів. Основними інформаційними джерелами проведеного дослідження є первинні документи з обліку основних засобів, облікові реєстри, розрахунки амортизаційних відрахувань. Облік основних засобів на підприємстві ведеться згідно з вимогами законодавчої та нормативної бази України. Також було розглянуто особливості організації бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки.

На даному підприємстві ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» бухгалтерський облік ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», які визначені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

До основних засобів згідно П (С) БО 7 належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або

постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Рахунок 10 "Основні засоби" призначений для обліку господарських засобів, тобто узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів. Він є активним, балансовим.

В результаті дослідження визначено, що рух основних засобів, пов'язаний із здійсненням господарських операцій з надходження, внутрішнього переміщення та вибуття основних засобів.

Норми зносу і амортизації встановлені обліковуються за діючим Планом рахунків бухгалтерського обліку на одному рахунку №13 "Знос (амортизація) основних засобів". На даному підприємстві нарахування амортизації основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується на строк корисного використання об'єкта основних фондів. Місячна сума амортизації при застосуванні прямолінійного методу визначається діленням річної суми амортизації на 12.

Ключовими орієнтирами змін в сфері модернізації теорії бухгалтерського обліку і звітності в умовах цифрової економіки є такі: розширення відображення сфери діяльності підприємства в обліку; підвищення якості та оперативності обліку; виявлення і збільшення кількості нових об'єктів обліку; розробка інноваційних методів оцінки нових об'єктів обліку; формування підходів до інтегрування різних видів обліку; використання більш удосконалених інформаційних технологій в обліково-аналітичних процесах; розробка теоретичних, методичних і прикладних аспектів розвитку бухгалтерського обліку.

Вагомим надбанням цифрової економіки є застосування технології безконтактної ідентифікації інформації (карткових, біометричних технологій, технологій штрихового кодування, радіочастотної ідентифікації, мовленнєвого введення даних, машинного зору), зокрема QR-кодів та пристроїв для їх зчитування.

Таким чином процеси цифровізації спричиняють безпрецедентні зміни в економіці, обліку та фінансах, способах взаємодії держави і громадян, а також способах виробництва, обміну, інтерпретації та використання знань та інформації; вони також використовують для підтримки процесів прийняття рішень.

Організація бухгалтерського обліку з використанням цифрових інструментів сприяє створенню організаційних моделей, які спрямовані на створення вартості та задоволення потреб вищого стратегічного керівництва, керівників середнього рівня та оперативного персоналу.

2. Дослідження фінансово-економічного аналізу ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» свідчить, що чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. збільшився на 1 230,5 тис. грн. або на 3,5 %, а собівартість реалізованої продукції – на 896,2 тис. грн. або на 2,9 %. Фінансовий результат до оподаткування збільшився на 293,1 тис. грн. або 13,6 %. Це відбулося за рахунок збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 334,3 тис. грн. або 7,9 % та від прибутку від іншої діяльності у розмірі 0,8 тис. грн.

Слід відзначити, що у 2022 р. погіршилось використання основних засобів та оборотних коштів. Середня річна вартість основних засобів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зменшилась на 180 тис. грн. або на 2,6%, а також зменшилась середня річна вартість оборотних коштів на 3 214,8 тис. грн. або на 11,1%.

Середня річна сума дебіторської заборгованості зменшилась на 1 446,4 тис. грн. або на 17,4 %, а також величина кредиторської заборгованості зменшилась на 5 266,2 тис. грн. або на 29,6 %, що має позитивний вплив на фінансовий стан та платоспроможність підприємства.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2022 році порівняно 2021 році збільшився на 0,2 % пункту, що є менше норми (норма = 2). Коефіцієнт швидкої ліквідності збільшився на 0,1 (норма = 1). Коефіцієнт абсолютної ліквідності ніяк не змінився, а залишився на рівні 0,1 (норма > 0,2 [0,25...0,35]).

Таким чином, можна зробити висновок, що показники ліквідності нижчі нормативних значень, що свідчить про невисокий рівень платоспроможності. Таким

чином, аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності за 2022-2021 роки свідчить про наявність тенденції покращення діяльності підприємства.

Однією з найважливіших задач підвищення ефективності використання основних засобів є своєчасне введення в експлуатацію нових основних засобів і виробничих потужностей, швидке їхнє освоєння. Скорочення термінів введення в експлуатацію нових фабрик і заводів дозволяє швидше одержати потрібну для народного господарства продукцію з технічно більш озброєних основних засобів, прискорити їхній оборот і тим самим сповільнити моральний знос основних засобів підприємств, підняти ефективність суспільного виробництва в цілому.

На успішне вирішення проблеми поліпшення використання основних засобів, виробничих потужностей і росту продуктивності праці має значний вплив створення великих виробничих об'єднань. Поліпшення використання основних засобів і потужностей залежить значною мірою від кваліфікації кадрів, особливо від майстерності робочих, що обслуговують машини, механізми, агрегати й інші види виробничого устаткування.

Таким чином, ріст ефективності використання основних засобів дуже тісно пов'язаний з використанням земельних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів і можливий лише при досягненні оптимальних пропорцій між ними.

З метою покращення роботи підприємства і для того щоб отримати більшу віддачу від застосування основних засобів необхідно:

- списати основні засоби на які нараховано 100% зносу;
- замінити основні засоби, які морально застаріли;
- закріпити основні засоби за матеріально відповідальними особами і вимагати від дбайливого ставлення до них;
- провести ремонт і реконструкцію прилавоків і вітрин.

Необхідно продумати таку організацію обліку та контролю на підприємстві, яка б дозволила підвищити рівень відповідальності і матеріального стимулювання якості роботи.

3. В третьому розділі було розглянуто організація бухгалтерського обліку та організація обліку операцій з основними засобами та їх зносу на ТОВ

«ЕЛІТВИНПРОМ». Також було розглянуто автоматизацію обліку і контролю основних засобів на підприємстві.

Організація бухгалтерського обліку – це один з найбільш відповідальних етапів створення підприємства і підготовки його до ефективної діяльності. Без організованого обліку неможлива господарська діяльність підприємства.

Організація бухгалтерського обліку являє собою певну систему в якій є:

- свої вхідні і вихідні потоки елементів,
- наявність зв'язку між ними,
- цілісність і єдність елементів,
- відносна самостійність і виражене управління.

Завдання організації бухгалтерського обліку передбачають:

- вибір методики ведення бухгалтерського обліку;
- вибір технології і техніки ведення бухгалтерського обліку;
- підбір облікового персоналу та забезпечення їх роботи.

Передумовою ефективної організації обліку на підприємстві є розробка та погодження з керівником трьох основних наказів: «Про організацію бухгалтерського обліку на підприємстві», «Про організацію податкових розрахунків (податкового обліку) на підприємстві» та «Про облікову політику підприємства».

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємствах та забезпечення фіксування фактів здійснення в усіх господарських операцій несе власник або орган (посадова особа), який він уповноважив. Облікову ж політику підприємства формує головний бухгалтер і затверджує наказом керівник.

На ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» протягом тривалого періоду використання основні засоби надходять на підприємство і передаються в експлуатацію; зношуються в результаті експлуатації; піддаються ремонту, за допомогою якого відновлюються їх фізичні якості; переміщуються всередині підприємства; вибувають з підприємства внаслідок старості або недоцільності подальшого застосування.

Сучасний етап функціонування економіки характеризується зростанням інформаційного навантаження на управлінський персонал. Це визначає актуальність

проблеми комплексної автоматизації управлінської діяльності та бухгалтерського обліку на основі сучасних інформаційних технологій.

Використання бухгалтерських програм не лише дає змогу отримувати оперативну і якісну інформацію з обліку господарських операцій основних засобів, але й сприяє покращенню організації роботи на підприємстві, полегшенню ведення обліку та зростанню продуктивності роботи персоналу.

4. В четвертому розділі було розглянуто організацію та методика аудиту достовірності відображення обліку основних засобів.

Основні засоби є важливим елементом ресурсного потенціалу будь-якого підприємства, оскільки визначають обсяги виробництва і його виробничу потужність та є одним із важливих чинників, які впливають на визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

Це обумовлює особливі вимоги до інформації про наявність, рух, стан і використання основних засобів. Користувачі мають бути забезпечені достовірною, повною, а найважливіше прозорою інформацією щодо основних засобів.

Основними завданнями аудиту основних засобів є:

1). Аудит обліку основних засобів, тобто перевірка правильності відображення всіх операцій з цими об'єктами (надходження, вибуття, внутрішнє переміщення). У тому числі перевіряється облік орендованих і зданих в оренду ОЗ на позабалансових рахунках.

2). Контроль правильності нарахування амортизації і віднесення її на витрати в бухгалтерському та податковому обліку.

3). Перевірка відображення операцій по поточному ремонту і модернізації ОЗ.

4). Перевірка чинного в організації порядку забезпечення схоронності ОЗ.

5). Аналіз ефективності використання ОЗ.

Джерела інформації для аудиту основних засобів: облікова політика підприємства, установчі документи, первинні документи з обліку основних засобів: накладні, інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, акти списання основних засобів, накази про ремонт основних засобів.

Основні засоби суттєво впливають на результати господарської діяльності підприємства, тому контроль за станом їх збереження, наявності й ефективності використання повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. На сьогодні аудит як вид контролю є необхідним та обґрунтованим, оскільки володіння достовірною інформацією – передумова успішного функціонування промислових підприємств. Аудит операцій з основними засобами є складовою аудиту активів підприємства і сприяє вчасному виявленню помилок і шахрайств, підвищенню ефективності використання основних засобів і забезпеченню належної якості ведення обліку.

Підводячи підсумки порядку ведення обліку основних засобів на підприємстві можна сказати, що вона має декілька недоліків, а саме:

- не всі основні засоби закріплені за матеріально-відповідальними особами, тобто не провадиться оперативний облік основних засобів;
- частина основних засобів (обчислювальні машини, торговельні прилавки) використовуються після нарахування 100% зносу, тобто їх вже необхідно замінити на нові;
- частина основних засобів морально застаріла (холодильне і касове обладнання);
- більша кількість основних засобів потребує поточного ремонту, або модернізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алісенов А.С. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник та практикум для академічного бакалаврату / А. С. Алісенов. Москва: Видавництво Юрайт, 2014. 607 с.
2. Бондаренко Н.М. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві / Н.М. Бондаренко, К.І. Бідняк // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2015. Т. 20. Вип. 1/1. С. 157-160.
3. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підруч. / Р. Ф. Бруханський. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
4. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник / В. М. Соколов, І. А. Косата, Т. В. Розіт; за ред. В. М. Соколова. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 222 с.
5. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах / В.Я. Плаксієнко, Л.О. Мармуль, Т.Г. Камінська, М.І. Гордієнко, Т.Г. Маренич, Г.Є. Павлова, С.В. Скрипник, О.В. Ільчак / За ред. В.Я. Плаксієнка: [підручник] 2-ге вид. перероб. та допов. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 520 с.
6. Гондзя О.М., Маркова Т.Д., Гордукало Ю.О., Роль електронного документообігу в умовах цифровізації економіки // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та перспективи розвитку науки, освіти та суспільства», 10 серпня 2023 року в м. Орхус, Данія. 53с. (С. 27-28). URL: <http://www.economics.in.ua/2023/08/10.html>
7. Гондзя О.М., Домброван Я.Ю. Розв'язування обліково-аналітичних завдань у системі «Облік SaaS» // Збірнику матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30-31 травня 2023 року. С.297-300. URL: https://ontu.edu.ua/download/konfi/2023/Conference_abstract-30-31-05-23.pdf
8. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. К.:«Центр учбової літератури». 2014. 496 с.

9. Даньків, Й. Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки : навч. посіб. / Й. Я. Даньків, М. Р. Лучко, М. Я. Остап'юк. - Ужгород : Знання, 2002. -142с.URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12762/1/OBLIK_HALUZEJ_ZNANJA_var_3.PDF
10. Даценко Г.В. Контроль основних засобів та шляхи його вдосконалення / Г.В. Даценко, Т.В. Андрієць // Економічні науки. 2012. № 7. С. 27-29.
11. Дорофієнко А. В., Бондаренко Н. М.. Аудит основних засобів на промисловому підприємстві. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/11-14.pdf>
12. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
13. Замлинський В.А. Облік основних засобів, документування господарських операцій. URL: <http://magazine.faaaf.org.ua/oblik-osnovnih-zasobiv-dokumentuvannya-gospodarskih-operaciy.html>
14. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник / Я.П. Іщенко, О.А. Подолянчук, Н.І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.
15. Костюнік О.В., Наконечна А.А. Економічний зміст та класифікація основних засобів. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_21/1/47.pdf
16. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
17. Кузнецова О.М. Методика аудиту основних засобів / О.М Кузнецова // Управління розвитком. 2012. № 7 (128). С.111-113.
18. Левченко О.Г., Бойчик Т.В. «Автоматизація обліку основних засобів : необхідність чи марна трата коштів?». URL: https://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/7_83113.doc.htm
19. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. 3-те вид., перероб. і доп. Київ: Вид-во "Центр учбової літератури", 2009. 670 с.

20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів // Все про бухгалтерський облік. 2004. 3 листопада (№104). С. 11 -37.
21. Облік основних засобів. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA_%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B2
22. Облік ремонту основних засобів. URL: <https://library.if.ua/book/2/189.html>
23. Орлов І. Організація бухгалтерського обліку в умовах цифровізації економіки URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/25>
24. Павленко О.П. Економічна сутність зносу основних виробничих фондів аграрних підприємств URL: http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Economics/12_56662.doc.htm
25. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. – Тернопіль : [б. в.], 2020. – 363 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/37773>
26. Пашко І.І. Автоматизація обліку основних засобів. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20236/2/ConfATMT_2016vII_Pashko_I_I-Automation_of_account_of_the_357.pdf
27. Петренко А.Я., Попова В.Д., Організація обліку основних засобів та шляхи її вдосконалення. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/138.pdf
28. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерства фінансів від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://mfa.gov.ua/>
29. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" № 92 від 27.04.2000 р. (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
30. Пуцентейло П.Р., Довбуш А.В. ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/781/887>

31. Руднік О.О., Аверкіна М.Ф. Ключові аспекти автоматизації обліку основних засобів. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2018/6.pdf.
32. Скоробогатова Н.Є. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Н.Є. Скоробогатова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2017. 248 с.
33. Спільник Ірина, Палюх Микола. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Випуск 1-2. С. 83-96. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36331/1/%D0%A1%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
34. Стаття Аудиторської компанії ТОВ «КОМПЛАСНС-АУДИТ» - «Аудит основних засобів та завдання аудиту основних засобів». URL: <https://www.komplaens-audit.top/stat-komplaens-audit/audit-osnovnih-zasobiv.html>
35. Томчук В.В., Лесік Є.С.. СУЧАСНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/6579/6611>
36. Утенкова К.О. - 1.1. Організація і методика аудиту основних засобів та інших необоротних активів. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/5326-11-organizatsiya-metodika-audit-osnovnih-zasobiv-ta-nshih-neoborotnih-aktiviv.html>
37. Фінансовий облік: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. / Сук Л.К., Сук П.Л. К., 2016. 663 с.
38. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. - 2-ге вид., доповн. та переробл. - Тернопіль : ЗУНУ, 2020. - 482 с. - До 55-річчя створення ЗУНУ. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41616/1/Finfns_Oblik-2020.pdf
39. Характеристика та класифікація основних засобів. URL: <https://naurok.com.ua/harakteristika-ta-klasifikaciya-osnovnih-zasobiv-83380>.
40. Чабанюк О.М. Економічний зміст основних засобів як об'єкта обліку і контролю / О.М. Чабанюк // Науковий вісник НЛТУ України. Збірник науково-технічних праць. 2013. Вип.23. 4. С. 292-296.
41. Шара Є. Ю., І. Є. Соколовська-Гонтаренко Фінансовий облік І. Навчальний посібник. К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.

42. Шот А.П., Підручняк К.П. Організація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах у сучасних умовах
URL:<https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5680/5557>

43. Яковишина Н.А., Яковенко К.А., Теоретичні основи обліку основних засобів. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/180.pdf>

Додаток А – Наказ про облікову політику на підприємстві

Наказ

від 20.11.2002р

м. Одеса

№ 1

Про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»

Відповідно до вимог Закону від 16.07.99 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996) та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, з метою дотримання підприємством єдиної методики та підходів до відображення господарських операцій у бухобліку,

НАКАЗУЮ:

Установити такі принципи, методи та процедури, що будуть використовуватися підприємством для складання й подання фінансової звітності та формувати облікову політику підприємства.

1. Облікова політика ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

1.1. Метою облікової політики є обрання в межах, передбачених стандартами та іншими нормативними документами, методів, методик, способів оцінки, форм організації обліку, які використовуються для ведення поточного обліку та складання фінансової звітності.

1.2. Зміни до наказу про облікову політику вносяться: у разі зміни вимог статуту організації; у разі, якщо зміни облікової політики забезпечать більш повне відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності; у разі зміни вимог законодавства до ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Зміни до наказу про облікову політику організації затверджуються керівником організації.

1.3. Відповідальність за дотримання облікової політики покладається на керівника організації.

1.4. Наказом про облікову політику повинні керуватися всі особи, пов'язані у своїй діяльності з розв'язанням питань, що визначаються обліковою політикою: директор підприємства, працівники бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер;

працівники всіх підрозділів, які відповідають за складання, виконання та своєчасне подання первинних документів до бухгалтерії.

2. Організація бухгалтерського обліку.

2.1. Під час відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій керуватися національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, затвердженими Міністерством фінансів України.

2.2. Доручити забезпечення бухгалтерського обліку в ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» бухгалтерській службі на чолі з головним бухгалтером.

2.3. Права й обов'язки головного бухгалтера та всіх посадових осіб бухгалтерії визначаються Законом № 996, цим наказом та затвердженими посадовими інструкціями.

2.4. Головний бухгалтер наділяється правом другого підпису, який він ставить на первинних бухгалтерських документах, реєстрах бухгалтерського обліку та відповідних звітах.

2.5. Затвердити перелік посадових осіб, які наділяються правом дозволу на проведення господарських операцій. Зразки підписів відповідних осіб за переліком затверджуються окремим наказом керівника та доводяться до відома відповідних структурних підрозділів. Перелічені особи наділяються правами та несуть повну відповідальність за відповідність проведених операцій чинному законодавству та статуту підприємства згідно з посадовими інструкціями.

2.6. Затвердити перелік посадових осіб, яким дозволено отримувати та видавати товарно-матеріальні цінності. Зразки підписів відповідних посадових осіб за переліком затверджуються окремим наказом керівника та доводяться до відома відповідних структурних підрозділів. Перелічені особи наділяються правами та несуть повну відповідальність за відповідність проведених операцій законодавчим актам та статуту підприємства згідно з посадовими інструкціями та чинними законодавчими актами України.

2.7. Установити журнально-ордерну форму бухгалтерського обліку. Застосовувати форми журналів та інших облікових реєстрів згідно з Методичними

рекомендаціями по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затвердженими наказом Мінфіну від 29.12.2000 р. № 356.

2.8. Застосовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Мінфіну від 30.11.99 р. № 291. Вести лише 9-й клас рахунків витрат.

2.9. Застосовувати на підприємстві автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С:Бухгалтерія. За потреби дозволяється використовувати інші інформаційні технології.

2.10. Підставою для бухгалтерського обліку є первинні документи, які фіксують факт здійснення операції та мають бути складені під час її здійснення. Оформлення та подання первинних документів здійснювати відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.95 р. № 88.

2.11. Затвердити правила та графік документообігу за переліком документів, затверджених керівником.

2.12. Затвердити форми первинних облікових документів (зведених первинних документів), які застосовуються підприємством у практичній діяльності, але не затверджені відповідними державними органами.

2.13. Установити місце зберігання (архів підприємства) первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, виготовлених як на паперових, так і на магнітних носіях інформації (дискети, компакт-диски). Строки зберігання встановлюються відповідно до законодавства.

2.14. Усі первинні документи передавати для оброблення до бухгалтерії в строки, визначені графіком документообігу, але не пізніше передостаннього робочого дня звітного місяця.

2.15. Установити межу суттєвості для:

- окремих об'єктів обліку із числа активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, – 3 % загальної вартості активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;

- окремих видів доходів і витрат – 4 % чистого прибутку (збитку) підприємства;
- статей фінансової звітності: для статей Балансу – 5 % підсумку Балансу; для статей Звіту про фінансові результати – 25 % фінансового результату від операційної діяльності; для статей Звіту про рух грошових коштів – 5 % суми чистого руху грошових коштів від операційної діяльності; для статей Звіту про зміни у власному капіталі – 5 % розміру власного капіталу підприємства.

3. Облік банківських операцій здійснювати в журналі-ордері № 2 за кредитом рахунків 31 «Рахунки в банках» окремо за кожним відкритим рахунком.

4. Основні засоби, нематеріальні активи.

4.1. Вартісну ознаку предметів, що відносяться до основних засобів, прийнято в розмірі, що перевищує 6 000 грн без ПДВ.

4.2. Визначити типові строки корисного використання (експлуатації) основних засобів та нематеріальних активів підприємства.

4.3. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів включати матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання яких у господарській діяльності становить понад рік із дати введення в експлуатацію та вартість яких – не більше ніж 6 000 грн без ПДВ.

4.4. Амортизацію основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів) нараховувати прямолінійним методом щомісяця. Амортизацію нематеріальних активів нараховувати прямолінійним методом.

4.5. Амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів нараховувати в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості, яка амортизується.

4.6. Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів не розраховувати та з метою амортизації прийняти рівною нулю.

4.7. Витрати на ремонт, поліпшення (дообладнання, реконструкцію, модернізацію, добудову тощо) відображати за такими правилами:

- ремонти, що підтримують об'єкт у робочому стані та не призводять до зростання майбутніх економічних вигід, відносити до витрат періоду;

- вартість поліпшень, що призводять до зростання економічних вигід, збільшують первісну вартість основного засобу.

4.8. Списання необоротних активів здійснювати відповідно до Порядку списання об'єктів державної власності, затвердженого постановою КМУ від 08.11.07 р. № 1314 (далі – Порядок № 1314).

5. Запаси підприємства.

5.1. Бухгалтерський облік запасів проводити згідно з нормами П(С)БО 9 «Запаси» та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, затверджених наказом Мінфіну від 10.01.07 р. № 2.

5.2. Запаси, придбані за плату, оприбутковувати за первісною вартістю, яка складається з витрат, пов'язаних з їх придбанням.

5.3. Первісною вартістю запасів, одержаних підприємством безоплатно, у разі відсутності підтвердних документів про їх вартість, визнається їх справедлива вартість з урахуванням фактично понесених витрат, яка визначається комісією підприємства.

5.4. Одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати кожне їхнє найменування.

5.5. Облік транспортно-заготівельних витрат вести на окремому субрахунку 200 «Транспортно-заготівельні витрати на запаси».

5.6. Застосовувати для вибуття запасів метод перших за часом надходжень запасів (ФІФО).

5.7. Харчування хворих проводити відповідно до вимог Порядку організації системи лікувального харчування хворих у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від 29.10.13 р. № 931.

5.8. Облік лікарських засобів та медичних виробів проводити відповідно до Методичних рекомендацій ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 09.09.14 р. № 635.

5.9. Використання службового автотранспорту здійснювати відповідно до вказівок керівника. Списання ПММ провадити за подорожніми листами згідно з Нормами витрачання палива та мастильних матеріалів на автомобільному транспорті,

затвердженими наказом Мінтрансу від 10.02.98 р. № 43 (далі – Наказ № 43). Норми витрат паливно-мастильних матеріалів визначаються окремим розпорядженням керівника відповідно до вимог Наказу № 43. Розробити та затвердити форму подорожнього листа.

6. Дебіторська заборгованість.

6.1. Облік розрахунків із дебіторами та кредиторами вести в розрізі рахунків-фактур, накладних, актів виконаних робіт.

6.2. Суму резерву сумнівних боргів установлювати на підставі класифікації дебіторської заборгованості за продукцію, товари, послуги за строками її непогашення.

7. Забезпечення.

7.1. Створювати резерв забезпечення на:

- виплату відпусток працівникам підприємства. Величину забезпечення розраховувати шляхом множення фактично нарахованої працівникам заробітної плати на коефіцієнт резервування, який обчислюють як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці;
- виконання гарантійних зобов'язань.

Резерв створювати в розмірі 2 % від вартості реалізованих послуг.

8. Доходи та витрати.

8.1. Дохід, пов'язаний із наданням послуг, визначати виходячи зі ступеня завершеності операцій із надання послуг.

8.2. У виробництві використовувати простий метод обліку витрат на виробництво та калькулювання фактичної виробничої собівартості послуг.

8.3. Установити перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості послуг.

8.4. Затвердити перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат, що додаються.

8.5. Прийняти за базу розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат прями витрати, що належать до виробничої собівартості послуг.

9. Операції в іноземній валюті.

9.1. Операції з безготівкових розрахунків в іноземній валюті відображати в обліку за курсом НБУ на дату здійснення операції.

9.2. Розрахунок курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті на дату балансу та дату операції проводити за сумою операції.

10. Інвентаризація матеріальних цінностей.

10.1. Затверджувати склад комісії з інвентаризації матеріальних цінностей окремим наказом. Комісії з інвентаризації матеріальних цінностей надати повноваження комісії з оцінки майна.

10.2. Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку, проводиться перед складанням річної фінансової звітності підприємства.

10.3. Матеріальні цінності, не придатні для подальшого використання, виявлені під час інвентаризації нестачі, морально застарілі та фізично зношені запаси, використані для забезпечення безперебійної роботи, підлягають списанню за наявності підтвердних документів лише з дозволу керівника. Списання основних засобів здійснюється на підставі прийнятого міською радою рішення про надання згоди на його списання (крім випадків, коли згідно із законодавством списання може проводитися за рішенням керівника ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ»).

11. Інші операції.

11.1. Відображати відстрочені податкові активи й відстрочені податкові зобов'язання в річній фінансовій звітності.

11.2. Визначити види сегментів діяльності та їх пріоритетність для підприємства.

11.3. Затвердити перелік пов'язаних сторін, що додається.

11.4. У разі проведення операції у звітному періоді та відсутності на дату складання фінансової звітності первинних документів, які її підтверджують, відображати операцію за розрахунковою сумою на основі бухгалтерської довідки:

- за витратами на водопостачання та водовідведення, теплову енергію, газ, електроенергію – розраховувати як середнє арифметичне відповідних витрат за попередні 12 місяців;
- за послугами на зв'язок – розраховувати як середнє арифметичне витрат на зв'язок за послугами оператора, документи від якого не надійшли вчасно, за останні 12 місяців;
- за консультаційними послугами (юридичними, маркетинговими, рекламними) – виходячи з договірної вартості та процента завершення надання послуг.

12. Контроль за виконанням наказу покладаю на головного бухгалтера ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ».

13. Загальний контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор

С.В. Сердюков

З наказом ознайомлений:

Головний бухгалтер

К.І. Москалець

Додаток Б – Аудиторський висновок фінансової діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ»

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК
про фінансову звітність
Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ»

17.10.2023 р.

м. Одеса

Керівництву
ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ
Можливі користувачі: Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку, її територіальні відділення

Згідно з договором № 35 від 01.10.2023 р. аудиторська фірма «Варіанта», свідоцтво про внесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності № 3289 від 05.09.2010 р., видане Аудиторською Палатою України, провела аудит фінансової звітності Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ» (далі – ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ») станом на 31.12.2022 р.

Відповідальність стосовно зазначеної фінансової звітності несе керівництво ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ». Нашим обов'язком є висловлення думки стосовно цієї фінансової звітності на підставі проведеного аудиту.

Ми провели аудиторську перевірку згідно з Міжнародними стандартами аудиту, надання впевненості та етики Міжнародної федерації бухгалтерів, законодавства України та склали аудиторський висновок з урахуванням вимог Положення щодо підготовки аудиторських висновків, які подаються до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при розкритті інформації емітентами та професійними учасниками фондового ринку, затвердженого рішенням ДКЦПФР №1528 від 19.12.2006 р.

1.1. Основні відомості про аудиторську фірму:

Товариство з обмеженою відповідальністю Аудиторська фірма «Варіанта», свідоцтво про внесення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності № 3289 від 05.09.2010 р., видане за рішенням № 0689 Аудиторської палати України.

Ідентифікаційний код: 30298756

Адреса: м. Одеса, вул. Успенська, 39/1

Тел. +38 (03131) 3-23-53

1.2. Основні відомості про Компанію:

Повна назва Компанії	Товариство з обмеженою відповідальністю «ЕЛІТВИНПРОМ»
Скорочена назва Компанії	ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ»
Код ЄДРПОУ	36362114
Організаційно-правова форма емітента	Товариство з обмеженою відповідальністю
№ свідоцтва про державну реєстрацію (перереєстрацію), дата видання свідоцтва	АОО 205896
Юридична адреса і місцезнаходження	Україна, 65496, Одеська обл., Овідіопольський р-н, селище міського типу Таїрове, вул. 40-Річчя Перемоги, 1-б

Основні види діяльності	Виробництво виноградних вин
Номер, дата та строк дії ліцензії на здійснення діяльності	АВ № 896587 від 11.02.2011

1.3. Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

Дата та номер договору на проведення аудиту: № 35 від 01.10.2023 р.

Дата початку та дата закінчення проведення аудиту: 02.10.2023 р. – 12.10.2023 р.

Масштаб проведення аудиту: перевірка достовірності фінансової звітності за 12 міс. 2022 р.

1.4. Змістова частина

До перевірки надана наступна документація:

- оборотні та сальдові баланси;
- відомості аналітичного обліку;
- первинні документи господарських операцій;
- фінансова звітність.

Перевіркою охоплені наступні питання:

- облік формування зареєстрованого капіталу;
- облік основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей;
- облік формування складу витрат на виробництво;
- облік коштів і розрахунків;
- облік реалізації товарів і послуг,
- облік фінансових результатів;
- правильність розподілу прибутку відповідно до Статуту;
- наявність спеціальних і цільових фондів, їх формування і використання відповідно

до чинного законодавства;

- відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства.

При проведенні перевірки аудиторі діяли відповідно до Законів України «Про аудиторську діяльність», «Про господарські товариства», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про цінні папери та фондову біржу», «Податковий Кодекс України», Цивільного та Господарського кодексів України, «Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку», «Міжнародних стандартів аудиту» інших законодавчих і нормативних актів, які регулюють бухгалтерський і податковий облік, а також Міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики Міжнародної федерації бухгалтерів.

Зміст здійснених господарських операцій досліджувався в основному вибірково і суцільним засобами шляхом застосування спеціальних прийомів документального та фактичного контролю. Використовуючи тестування, була перевірена інформація, що підтверджує цифровий матеріал, на якому засновується звітність. Під час перевірки досліджували бухгалтерські принципи оцінки матеріальних статей балансу, використані керівництвом підприємства. Вважаємо, що зібраної інформації достатньо для складання аудиторського висновку.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» здійснюється відповідно до чинного законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку і достовірно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства станом на 31.12.2022 р. за результатами операцій за період з 01.01.2022 р. по 31.12.2022 р.

Фінансова звітність за 12 місяців 2022 року складена відповідно до вимог Національних нормативів (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Дані, відображені в Балансі, підтверджуються залишками на рахунках активів і зобов'язань. Аналіз статей Звіту про фінансові результати дає реальну інформацію про доходи і витрати, про прибутки і збитки, отримані внаслідок діяльності підприємства за звітний період.

Бухгалтерський облік ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» ведеться згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та з Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов'язань, результати фінансової діяльності та інших показників.

Облікова політика визначена підприємством самостійно і затверджена Наказом № 58 від 25.11.2010 р. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО і найбільше адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась. На підприємстві застосовується автоматизована система обліку.

Аудиторський висновок незалежних аудиторів

Ми провели аудит наданого нижче балансу ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» станом на 31 грудня 2022 року. Відповідальність стосовно зазначеної фінансової звітності несе керівництво ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ». Нашим обов'язком є висловлення думки стосовно цієї фінансової звітності на підставі проведеного аудиту.

Ми провели аудиторську перевірку згідно з Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують нас планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, що підтверджують суми та розкриття інформації про фінансові звіти. Аудиторська перевірка включає також оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку та суттєвих попередніх оцінок, здійснених керівництвом, а також оцінку загального подання фінансових звітів. Ми вважаємо, що проведена нами аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення нашої думки.

Надана інформація свідчить про відповідність здійснюваної господарсько-фінансової діяльності ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» чинному законодавству. Прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність підприємства складена на основі облікових даних і в цілому вірогідно відображає фактичний фінансовий стан на 31.12.2022 р. Фінансовий результат, що відображений у фінансовій звітності, відповідає даним бухгалтерського обліку підприємства.

На нашу думку, подана нижче фінансова звітність справедливо й достовірно в усіх суттєвих аспектах відображає фінансовий стан ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» станом на 31 грудня 2022 р., а також результати його діяльності за 12 місяців 2022 р. у відповідності до Національних стандартів фінансової звітності та інших нормативно-правових актів України.

1.5 Висловлення думки стосовно розкриття підприємством інформації про деякі показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

1.5.1 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про активи відповідно до встановлених нормативів

Майно товариства складається з основних засобів та оборотних коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ».

Інформація, що надана в балансі, є повною, правдивою та відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Оцінка та класифікація активів за статтями балансу відповідає вимогам НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності підприємства», П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та прийнятій обліковій політиці.

Облік необоротних і оборотних активів

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи відображаються у балансі ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» за первісною вартістю з вирахуванням зносу. Знос нараховувався на підставі П(С)БО 8 шляхом застосування прямолінійного методу амортизації.

Станом на 31.12.2022 р. залишкова вартість нематеріальних активів складає 0 тис. грн. Первісна вартість нематеріальних активів станом на 31.12.2022 р. складає 19,2 тис. грн., знос – 19,2 тис. грн.

Основні засоби

У статті «Основні засоби» відображається вартість необоротних активів, які відповідають визначенню основних засобів згідно П(С)БО 7 «Основні засоби».

Основні засоби оприбутковуються за первісною вартістю – історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) основних засобів або нематеріальних активів. Первісна вартість також включає в себе усі витрати, що пов'язані з доставкою, установкою, введенням в експлуатацію. Аналітичний облік основних засобів ведеться по кожному інвентарному об'єкту, з застосуванням інвентарних карток, в яких є інформація про первісну вартість, інвентарний номер, знос.

Протягом року метод амортизації не змінювався.

Залишкова вартість основних засобів станом на 01.01.2022 р. склала 6 379,7 тис. грн. (первісна вартість – 18 401,7 тис. грн., знос – 12 022 тис. грн.).

Залишкова вартість основних засобів станом на 31.12.2022 р. склала 6 669,5 тис. грн. (первісна вартість – 19 126,3 тис. грн., знос – 12 456,8 тис. грн.).

Фінансові вкладення

За статтею балансу „Дострокові фінансові інвестиції: інші” підприємство обліковує вартість фінансових вкладень у прості іменні акції інших підприємств.

Сума довгострокових фінансових вкладень ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» протягом періоду, що перевірявся станом на 31.12.2022 р. склала 0 тис. грн.

Облік фінансових вкладень ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» відповідає вимогам П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції».

Запаси

Облік товарно-матеріальних цінностей ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» відповідає вимогам П(С)БО 9 «Запаси».

Запаси відображаються в обліку по найменшій з оцінок згідно з принципом обачності, – по історичній собівартості або чистій вартості реалізації.

Первісна вартість запасів визначена з урахуванням всіх витрат, безпосередньо зв'язаних з їх придбанням. Оцінка запасів на дату балансу здійснюється згідно з прийнятою на підприємстві обліковою політикою.

Балансова вартість запасів станом на 31.12.2022 р. склала 17 857 тис. грн.

Дебіторська заборгованість

Облік дебіторської заборгованості ТОВ «ЕЛІТВИНПРОМ» відповідає вимогам П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість відображена в балансі розгорнуто за статтями активу та має наступну структуру:

Найменування показника	31.12.2022 р., тис. грн..
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3 590,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	127,1

Дебіторська заборгованість за виданими авансами	-
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	3 380,7
Разом	7 098,5

Довгострокова дебіторська заборгованість станом на 31.12.2022 р. складає 0 тис. грн.

Грошові кошти

Облік касових операцій підприємством здійснюється у відповідності з Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, яке Затверджено Постановою НБУ від 29.12.2017 р. №148.

Відображення безготівкових розрахункових операцій грошовими коштами задовольняє вимогам Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої Постановою НБУ від 21.01.2004 р. № 22 (зі змінами).

Сальдо по грошовим коштам підтверджено виписками банків.

Загальна сума грошових коштів у національній валюті, що обліковується на рахунках підприємства, станом на 31.12.2022 р. складає 802,8 тис. грн.

Витрати майбутніх періодів

Витрати майбутніх періодів станом на 31.12.2022 р. відображені в балансі ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» у складі активів і становлять 0 тис. грн. (відсутні)

Аудитор підтверджує, що розмір, класифікація та оцінка активів ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку та прийнятій обліковій політиці підприємства.

1.5.2 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про зобов'язання відповідно до встановлених нормативів

Визнання, облік та оцінка зобов'язань на підприємстві здійснюються відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Класифікація зобов'язань проведена вірно.

Довгострокові зобов'язання на підприємстві відсутні.

Облік поточних зобов'язань

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги відображена в балансі вірно і станом на 31.12.2022 р. складає 189,6 тис. грн.

У складі поточних зобов'язань обліковуються:

- кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги – 189,6 тис. грн.;
- за розрахунками з бюджетом – 407,8 тис. грн.;
  - за розрахунками зі страхування – 9,3 тис. грн.;
  - за розрахунками з оплати праці – 196,9 тис. грн.;
  - інші поточні зобов'язання – 11 169,6 тис. грн.

Визнання, облік та оцінка зобов'язань здійснюються відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання». У фінансовій звітності вони відображені в повному обсязі.

1.5.3 Думка аудитора стосовно розкриття інформації про власний капітал відповідно до встановлених нормативів та стосовно сплати товариством з обмеженою відповідальністю зареєстрованого (пайового) капіталу у встановлені законодавством терміни

Згідно зі Статутом зареєстрований капітал ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» станом на 31.12.2022 р. складає 211,9 тис. грн. Зареєстрований капітал сплачений грошовими коштами у загальній сумі 211,9 тис. грн.

Таким чином, станом на 31.12.2022 р. сплачений зареєстрований капітал ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» складає 211,9 тис грн., що становить 100 % від об'явленого внеску. Сума неоплаченого капіталу складає 0 тис. грн.

За 12 місяців 2022 року діяльність підприємства була прибутковою (прибутковою, збитковою). **Отриманий прибуток 1 763,6 тис. грн.**

Власний капітал ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» станом на 31.12.2022 р. дорівнює **-20 642,1 тис. грн.** і складається з:

- Зареєстрованого капіталу – 211,9 тис. грн.;
- прибутку (збитку) – 20 430,2 тис. грн.

Визначення власного капіталу, його структури та призначення проведено відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

1.5.4. Думка аудитора стосовно розкриття інформації щодо обсягу чистого прибутку

ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» формує склад витрат на виробництво відповідно до вимог П(С)БО 16 «Витрати».

Ведення бухгалтерського обліку дає достовірну та повну картину витрат на виробництво, вимоги податкового законодавства в цілому дотримуються.

Фінансовий результат діяльності підприємства визначався відповідно до вимог Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», 15 «Доход» і в цілому є достовірним.

За підсумками 12 місяців 2022 року чистий прибуток складає **1 763,6 тис. грн.**

1.5.5. Аналіз показників фінансового стану

Аналіз фінансового стану проводився на основі показників платоспроможності та фінансової стабільності на початок і кінець періоду, що перевірявся.

Аналіз ліквідності підприємства здійснюється за даними балансу та дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнта загальної ліквідності (покриття), коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та чистого оборотного капіталу.

За період, що перевірявся, спостерігається такий рух показників:

- *коефіцієнт ліквідності (покриття)* характеризує співвідношення між усіма поточними активами і короткостроковими зобов'язаннями. Даний показник на кінець звітного періоду становить 2,1 (норма 1-1,5). Це означає, що на кожну гривню поточних зобов'язань підприємство має, 2,1 грн. активів.

- *коефіцієнт швидкої ліквідності* характеризує співвідношення між поточними активами за вирахуванням матеріальних запасів і короткостроковими зобов'язаннями. Коефіцієнт становить 0,7 на кінець періоду. Економічне значення цього коефіцієнта таке ж, як і попереднього, його нормативне значення дорівнює 1.

- *коефіцієнт абсолютної ліквідності* характеризує негайну готовність підприємства погасити свою заборгованість. За 12 місяців 2022 р. коефіцієнт складає 0,1. Нормативне значення коефіцієнту складає 0,2 - 0,25.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності. За період що аналізується спостерігається нестабільна фінансова ситуація. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): коефіцієнт фінансової незалежності або автономії, співвідношення позикових та власних коштів та інші.

- *коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)* показує питому вагу власних коштів у загальній сумі ресурсів підприємства і становить на кінець звітного періоду - 0,632. Це означає, що частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів становить -100%. Підприємство вважається фінансово стійким, якщо значення коефіцієнта не менше за 0,5.

- *коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів.* Показник становить на кінець звітного періоду -0,581. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно більше 1.

- *коефіцієнт мобільності власного капіталу.* Показник становить на кінець звітного періоду 0,677. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно менше 0,5.

- *коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними коштами.* Показник становить на кінець звітного періоду – 0,538. Нормальне значення цього коефіцієнта повинно 0,6-0,8.

Аналіз фінансового стану наведено у таблиці

Показник	на 01.01.2022	на 31.12.2022
<i>Коефіцієнти ліквідності:</i>		
<i>Коефіцієнт покриття</i>	1,9	2,1
<i>Коефіцієнт швидкої ліквідності</i>	0,6	0,7
<i>Коефіцієнт абсолютної ліквідності</i>	0,1	0,1
<i>Фінансові коефіцієнти:</i>		
<i>Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)</i>	0,588	0,632
<i>Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів</i>	0,701	0,581
<i>Коефіцієнт мобільності власного капіталу</i>	0,658	0,677
<i>Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними коштами</i>	0,484	0,538

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» дозволяє зробити висновок, що фінансовий стан ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» в цілому є задовільним (незадовільним) з урахуванням специфіки діяльності Компанії.

Перевірена інформація, яка наведена у фінансовій звітності ТОВ «ЕЛІТВІНПРОМ» станом на дату аудиту відповідає НП(С)БО, Міжнародним стандартам аудиту, справедлива та достовірна.

Аудитор
(сертифікат серії А № 6589 від 15.08.2019)

Гондзя О.М.